

"Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына, шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға және суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 16 наурыздағы № 209 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2015 жылы 22 сәуірде № 10774 тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2023 жылғы 20 ақпандағы № 26 бұйрығымен.

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Денсаулық сақтау министрінің 20.02.2023 № 26 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

"Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы" 2009 жылғы 18 қыркүйектегі Қазақстан Республикасы Кодексінің 144-бабының 6-тармағына сәйкес **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Қоса беріліп отырған "Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына, шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға және суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидалары бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Тұтынушылардың құқықтарын қорғау комитеті заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрық мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде оның мерзімді баспасөз басылымдарында және "Әділет" ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберілуін;

3) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің интернет-ресурсында орналастырылуын қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күннен бастап күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

"КЕЛІСІЛГЕН"

Қазақстан Республикасының

Денсаулық сақтау және

әлеуметтік даму министрі

_____ Т. Дүйсенова

2015 жылғы " __ " _____

Қазақстан Республикасы
Ұлттық экономика
министрлігінің бұйрығымен
2015 жылғы 16 наурызда
№ 209 бекітілген

"Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына, шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға және суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Осы "Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына, шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға және суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидалары (бұдан әрі – Санитариялық қағидалар) "Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы" Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 18 қыркүйектегі Кодексіне сәйкес әзірленді және сумен жабдықтау көздерін ластанудан қорғауға, ауыз сумен жабдықтау көздерін санитариялық қорғау аймақтарының шекараларын айқындауға, ауыз судың сапасына, сумен жабдықтау және кәріздеу құрылыстарына, суды дезинфекциялауға, жабық және ашық жылумен жабдықтау жүйелеріндегі орталықтандырылған ыстық сумен жабдықтауға, ыстық сумен жабдықтаудың бөлек желілері бар жылумен сумен жабдықтау жүйелеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды айқындайды.

2. Осы Санитариялық қағидалар сумен жабдықтау объектілеріне (орталықтандырылған және орталықтандырылмаған ауыз сумен, шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау жүйелері), орталықтандырылған ыстық

жабдықтау жүйелеріне және мәдени-тұрмыстық су пайдалану орындарына қолданылады.

3. Осы Санитариялық қағидалар қызметі сумен жабдықтау объектілерін жобалаумен, салумен, реконструкциялаумен, оларды күтіп-ұстаумен және пайдаланумен байланысты заңды және жеке тұлғаларға қолданылады.

4. Осы Санитариялық қағидаларда мынадай анықтамалар пайдаланылды:

1) арынсыз сулар – сулы қабаттың жоғары бетінде атмосфералық қысым деңгейінде қысымы бар жерасты сулары;

2) арынды сулар – сулы қабаттың сыртқы бетіндегі атмосфералық қысымнан жоғары қысым астында орын ауыстыратын жерасты сулары;

3) ауыз сумен жабдықтаудағы төтенше жағдайлар болып ауыз сумен жабдықтау көздерінің ластануына, сарқылуына және (немесе) ауыз сумен жабдықтау жүйелерінің бұзылуына алып келген авария, апат, стихиялық немесе табиғи немесе техногенді сипат жағдайы салдарынан суды тұтынушыларға бір тәуліктен аса ауыз судың берілуінің тоқталуы саналады;

4) бак-аккумулятор – су жинауға арналған ыдыс;

5) бұлақ (бастау) – жерасты суларының жер бетіне табиғи жинақталып шығуы;

6) бьеф – ағысы бойынша сужинағыш құрылыстан (бөгет, шлюздер) жоғары немесе одан төмен орналасқан су қоймасының, өзеннің, арнаның бір бөлігі;

7) бірінші санаттағы су қоймасы – орталықтандырылған немесе орталықтандырылмаған шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау көзі ретінде пайдаланылатын жерүсті су объектілері;

8) гигиеналық норматив – көрсеткіштердің зерттеулермен тағайындалған тіршілік ету ортасының сол немесе өзге де факторларын адам үшін қауіпті және (немесе) қауіпсіз тұрғыдан сипаттайтын рұқсат етілген ең жоғары және ең төмен сандық және (немесе) сапалық мағынасы;

9) деаэрация – судан онда еріген газдарды жою;

10) екінші санаттағы су қоймасы – жаппай демалу, туризм және спорт үшін пайдаланылатын, сондай-ақ елді мекендер шегінде орналасқан жерүсті су объектілері;

11) жылумен жабдықтаудың жабық жүйесі – ыстық сумен жабдықтауға арналған су ысытқыштарда (бойлерлерде) ысытылатын жылумен жабдықтау жүйесі;

12) жағалау жиегі - су объектісі жағалауының судың барынша көтерілуі (лық толуы) нәтижесінде пайда болатын жиегі;

13) жеткілікті қорғалмаған жерасты сулары – қоректенуін таралу аумағынан алатын жер бетінің бірінші қабатында орналасқан арынсыз сулы қабаттың жерасты (топырақты) сулары;

14) жалпы колиформдық бактериялар (бұдан әрі – ЖКБ), грам теріс, оксидаза теріс, спора құрмайтын, дифференциалдық лактозалық орталарда өсе алатын, плюс 37 Цельсий температура (бұдан әрі –⁰С) кезінде 24-48 сағат ішінде лактозаны қышқыл, альдегид және газға дейін ферменттейтін таяқша;

15) жалпы микробтық сан (бұдан әрі – ЖМС) – қоректендіргіш агарда плюс 37⁰С температура кезінде 24 сағат ішінде колония құруға қабілетті мезофильдік аэробты және факультативтік анаэробты микроорганизмдердің жалпы саны;

16) жылумен жабдықтаудың ашық жүйесі – жылу желісіндегі суды ыстық сумен жабдықтауға тікелей бөлетін жылумен жабдықтау жүйесі;

17) жер үсті су объектілері – шекарасы, көлемі мен су режимі бар, құрлық бетінде оның бедері нысанында сулардың тұрақты немесе уақытша жинақталуы;

18) жылумен жабдықтау – тұрғын үйлерді, ұйымдарды жылыту, желдету, ыстық су арқылы жылумен жабдықтау;

19) жеке ыстық сумен жабдықтау желілері бар жылумен жабдықтау жүйесі – жылу жүйесі мен ыстық сумен жабдықтау арасында байланыс болмаған жағдайда, орталықтандырылған шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау суының тікелей қыздырылуымен сипатталады;

20) жарма – су деңгейінің көтерілуін қамтамасыз ететін және оның тегеурінін қабылдайтын гидроторап құрылыстары орналасатын өзен учаскесі;

21) кемер – өзен, көл немесе жасанды суқойманың сулы бетінің құрлық бетімен қиылысу сызығы;

22) каптаж – пайдалану мақсатында жерасты суларының шығарылуын қамтамасыз ететін инженерлік-техникалық құрылыс;

23) коли-фагтар – E.coli-ді лизирлеу және қоректендіргіш агарда плюс 37 Цельсий градус (бұдан әрі –⁰С) температура кезінде 18 сағаттан кейін лизис аймақтарын (түйіндіктер) қалыптастыру қабілеті бар бактериалдық вирустар;

24) қорғалған жерасты сулары – қорғанысы жеткіліксіз жоғарыда жатқан сулы қабаттарынан жергілікті қоректену мүмкіндігін болдырмайтын барлық санитариялық қорғаныш аймақтарының (бұдан әрі – СҚА) белдеулері шегінде тегіс сүтірек жабыны бар қабат аралық сулар (арынды және арынсыз);

25) қойыртпақ – борпылдақ (жұмсақ) консистенциялы өндірістің қалдықтары;

26) магистралдық арна – суды бір бассейннен екіншісіне және бір өзен жүйесінен басқасына ауыстыруға арналған жасанды құрылыс;

27) орталықтандырылмаған сумен жабдықтау – суды шығындау орындарына бермей, жинауға арналған, жалпы пайдалану үшін ашық немесе жеке пайдаланылатын құрылыстар;

28) шекті рұқсат етілген шоғырланушылық (бұдан әрі – РШШ) – көлем немесе масса бірлігінде, шектеусіз уақыт бойына күнделікті әсер ету барысында,

организмде ауырсыну өзгерістері мен болашақ ұрпаққа жағымсыз тұқымқуалаушылық өзгерістерді тудырмайтын зиянды заттардың ең көп мөлшері ;

29) рұқсат етілген шекті түсірінді (бұдан әрі – РШТ) – сарқынды сулардың су объектілеріне, суқойма жағдайы мен су сапасына зиянды әсер етпейтіндей, жол берілген түсірінділердің саны;

30) рекреация – жаппай демалыс, туризм және спортқа арналған, жақын орналасқан жағасы бар су объектісі немесе оның учаскесі;

31) санитарлық қорғау аймағы - су сапасы нашарлауының алдын алу үшін сумен жабдықтау көзін (ашық және жер асты), су құбыры құрылыстарын және оларды қоршаған аумақты қорғау мақсатында белгіленген режим сақталуға тиіс сумен жабдықтау көзі мен су құбыры құрылыстарының төңірегінде арнайы бөлінетін аумақ (бұдан әрі – СҚА);

32) су қорғау аймағы - судың ластануын, қоқыстануын және сарқылуын болғызбау үшін шаруашылық қызметінің арнайы режимі белгіленетін су объектілері мен су шаруашылығы құрылыстарына іргелес аумақ;

33) санитариялық-қорғаныш жолағы – шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау сутартқысының бойымен жақын орналасқан, ондағы судың ластануының алдын алуға арналған аумақ;

34) сел – таулы өзендердің арнасында күрт тасқын салдарынан пайда болатын балшық немесе балшық-тасты ағындар;

35) селден қорғау – елді мекенді, құрылыстарды сел ағынымен бұзылудан қорғауға арналған іс-шаралар, арнайы құрылыстар;

36) сутартқы және магистралдық су құбырлары – ауыз сумен жабдықтау көздерінен суды тұтынушы орынға оны жеткізу үшін жұмыс істейтін құбырлар түріндегі құрылыстар;

37) саба – өзендер мен көлдердегі судың жылда қайталанатын маусымдық төмен (сабалық) деңгейде тұруы;

38) сабалық деңгей – өзендердегі судың жылда қайталанатын маусымдық деңгейі;

39) судағы заттардың шекті болжамды деңгейлері (бұдан әрі – ШБД) – уыттылықты болжаудың есептеу әдістерінің негізінде әзірленген және жобаланатын немесе салынатын ұйымдарды, тазалау құрылыстарын алдын ала санитариялық қадағалау кезеңінде ғана қолданылатын деңгейлер;

40) сульфитредуциялаушы клостридиялар – сульфиттерді сульфидке дейін редуциялаушы спора пайда болатын анаэробты таяқша тәрізді бактериялар;

41) термотолерантты колиформдық бактериялар (бұдан әрі – ТКБ) – жалпы колиформдық бактериялардың белгілеріне ие, сондай-ақ плюс 44 (плюс минус

0,5) °С температурасы кезінде 24 сағат ішінде лактозаны қышқыл, альдегид және газға дейін ферменттей алатын бактериялар;

42) тұщыту әдістері - судан еріген тұз бен басқа да қоспаларды алып тастаудың физикалық және химиялық әдістері;

43) теңіз сулары - егер Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда өзгеше көзделмесе, бұл Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасы шегіндегі Каспий және Арал теңіздерінің сулары.

Аумақтық суларды (теңізді) есептеу Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға сәйкес айқындалатын тиісті географиялық нүктелерді қосатын бастапқы түзу сызықтан, сондай-ақ Қазақстан Республикасына тиесілі құрлықта да, аралдарда да судың ең көп қайтатын жиегінен жүзеге асырылады;

44) ұңғыма – жерасты суларын жер бетіне шығаруға арналған құрылғы;

45) шығын өлшеуіш – су шығынын өлшеуге арналған құрал;

46) ыстық сумен жабдықтау – тұрғын үйлерді, ұйымдарды тұрмыстық және өндірістік қажеттіліктер үшін арнайы жабдық пен құрылғылардың кешені арқылы ыстық сумен жабдықтау;

47) ыстық сумен жабдықтау жүйесі – бұл мынадай жабдықтардың кешені: жылу көзі, су дайындағыш аппаратура, суысытқыштар, су тасымалдайтын сукұбырлар, су температурасын реттеуге және бақылауға арналған құрылғылар;

48) ыстық сумен жабдықтаудың орталықтандырылған жүйесі – бұл жылу электр станциясындағы тұтынушыларға құбыр бойымен таратылатын суды жылыту жүйесі;

49) ішек тобының патогенді бактериялары (энтеробактериялар) – ішек инфекциялық ауруларын қоздырушылар;

50) энтеровирустар (ішек вирустары) – адам мен жануарлардың көбіне асқазан-ішек жолдарында болатын, инфекциялық ауруларды тудыратын рибонуклеинқышқылқұрамды вирустардың түрі.

2. Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына, шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға және суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар

5. Ауыз су сапасының көрсеткіштері осы Санитариялық қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес айқындалады (бұдан әрі – 1-қосымша);

Химиялық заттардың қорытынды көрсеткіштері осы Санитариялық қағидаларға 1-қосымшадағы 1-кестеге сәйкес айқындалады;

6. Су құбырында ауыз су сапасының және халықты сум.н жабдықтау жағдайының нашарлауына әкелетін немесе әкелуі мүмкін авариялық жағдайлар немесе техникалық бұзылулар орын алған жағдайда, сумен жабдықтау жүйесін пайдаланатын ұйым оларды жою және сәйкес аумақтардағы халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік органдарының ведомстволарына анықталған уақыттан 24 сағат ішінде хабарлау бойынша тез арада шара қабылдайды.

7. Ауыз су сапасына өндірістік бақылауды жүзеге асыратын ұйым (зертхана) гигиеналық нормативтерге сәйкес келмейтін су сынамаларын зертханалық зерттеудің әрбір нәтижесі туралы халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік органның ведомствосы аумақтық бөлімшелеріне тез арада хабарлайды.

8. Тез арада жойылуы мүмкін емес табиғи сипаттағы құбылыстармен немесе апаттық уақиғалармен байланысты жағдайларда, пайдаланушы ұйыммен халықты гигиеналық нормативтерге сәйкес келетін балама ауыз сумен қамтамасыз ету бойынша мерзімдері мен негіздемелері көрсетілген іс-шаралар жүргізіледі.

9. Ауыз су эпидемиялық және радиациялық тұрғыдан қауіпсіз, химиялық құрамы бойынша зиянсыз және жағымды органолептикалық қасиеттерге ие болуы тиіс.

10. Ауыз судың эпидемияға қатысты қауіпсіздігі оның микробиологиялық және паразитологиялық көрсеткіштері бойынша нормативтерге сәйкес келуі осы Санитариялық қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес айқындалады.

11. Ауыз суды ішек тобындағы патогенді бактериялар мен энтеровирустарға зерттеулер, сондай-ақ тиісті халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосы аумақтық бөлімшесінің шешімі бойынша эпидемиологиялық көрсетулер бойынша өткізіледі.

12. Ауыз судың химиялық құрамы бойынша зиянсыздығы оның табиғи суларда неғұрлым жиі кездесетін зиянды химиялық заттар, антропогендік жынысты заттар құрамының көрсеткіштері сәйкес келуімен айқындалады:

1) сумен жабдықтау жүйесінде суды өңдеу үдерісінде онда пайда болатын химиялық заттар осы Санитариялық қағидаларға 1-қосымшадағы 2 кестеге сәйкес айқындалады;

2) адамның шаруашылық қызметінің нәтижесінде сумен жабдықтау көздеріне келіп түсетін ауыз судағы зиянды химиялық заттар құрамының гигиеналық нормативтері осы Санитариялық қағидаларға 3-қосымшаға сәйкес келеді.

13. Ауыз суда қауіптіліктің 1 және 2-сыныптарына жататын және зияндылығының санитариялық-токсикологиялық белгісі бойынша нормаланатын

бірнеше химиялық заттар анықталған жағдайда, олардың әрқайсысының суда анықталған қатынастарының рұқсат етілген шекті шоғырлану (бұдан әрі – РШШ) мөлшері бірліктен тұрады.

Есептеулер мынадай формула бойынша жүргізіледі:

$$\frac{C1_{\text{факт}}}{C1_{\text{p.e}}} + \frac{C2_{\text{факт}}}{C2_{\text{p.e}}} + \dots + \frac{Cn_{\text{факт}}}{Cn_{\text{p.e}}} \leq 1$$

мұндағы C1, C2, Cn – қауіптіліктің 1 және 2-сыныптарына жататын жеке химиялық заттардың шоғырлануы;

факт – нақты шоғырлану, p.e – рұқсат етілген шоғырлану.

14. Ауыз су сапасының органолептикалық көрсеткіштері осы Санитариялық қағидаларға 1-қосымшадағы 3-кестеге сәйкес көрсеткіштермен және осы Санитариялық қағидаларға 1-қосымшадағы 1 және 2-кестелерге сәйкес органолептикалық қасиеттерге әсер ететін заттардың көрсеткіштерімен айқындалады.

15. Ауыз суда жай көзге көрінетін организмдердің және жұқа қабық бетінің болуына жол берілмейді.

16. Ауыз судың радиациялық қауіпсіздік көрсеткіштері осы Санитариялық қағидаларға 1-қосымшадағы 4-кестеге сәйкес, ортақ а және b – активтілігіне сәйкестігімен айқындалады;

17. Судағы радионуклеидтерді сәйкестендіру және олардың жеке шоғырлануын өлшеу жалпы нормативтердің белсенділігінің артуы кезінде жүргізіледі. Анықталған шоғырлануды бағалау Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 155 бұйрығымен бекітілген "Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" гигиеналық нормативтеріне (Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актіні мемлекеттік тіркеудің тізіліміне № 10671 енгізілді) сәйкес жүргізіледі.

18. Тұрақты өндірістік бақылаудан өткізілуі тиіс ауыз судың бақыланатын көрсеткіштерін таңдау, сумен жабдықтау көздерінің су құрамын бағалау нәтижелері негізінде сумен жабдықтаудың әрбір жүйесі үшін зертхана жүргізеді.

Жүргізілген талдау негізінде микробиологиялық көрсеткіштер және химиялық құрамы бойынша сумен жабдықтаудың нақты көзінің санитариялық-эпидемиологиялық сипаттамасы жасалады.

19. Суды өңдеудің реагенттік әдістерін пайдаланатын. Сумен жабдықтау жүйесінде судың таратқыш желіге берілуі алдында кеңейтілген зерттеулерін

жүргізу кезінде, суды өңдеу үдерісінде онда пайда болатын химиялық заттар осы Санитариялық қағидаларға 1-қосымшадағы 2-кестеге сәйкес келуі тиіс.

20. Судың кеңейтілген зертханалық зерттеулері сумен жабдықтау жүйесінің су жинау орындарында, ал су өңделген жағдайда немесе түрлі су жинау орындарының суын араластыру барысында – ауыз суды таратқыш желіге берер алдында жүргізіледі.

21. Жыл бойына судың сапасы туралы ақпарат алудың біркелкілігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін сумен жабдықтау көздерінің түріне байланысты зерттелетін су сынамаларының ең аз саны: жерасты және жерүсті көздері үшін тоқсанына бір рет деп қабылданады.

22. Судың химиялық құрамы мен оның құрамындағы заттардың шоғырлануының динамикасы туралы толық және нақты ақпарат алу қажет болған жағдайда, зерттелетін су сынамаларының кезеңділігі он екі есеге (ай сайын) ұлғаяды.

23. Халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосының аумақтық бөлімшесі судың химиялық құрамының кеңейтілген зерттеулерінің нәтижелерін әрбір сумен жабдықтау жүйесі бойынша талдайды және халықтың ауыз суды пайдалануының санитариялық-эпидемиологиялық жағдайын және аумақтағы эпидемиологиялық жағдайды ескере отырып, су құрамындағы химиялық заттардың халық денсаулығына төндіретін әлеуетті қаупін айқындайды.

Жүргізілген бағалау негізінде бақыланатын көрсеткіштер тізбесі, саны және тұрақты өндірістік бақылауға арналған ауыз су сынамаларын алу кезеңділігі бойынша ұсыныстар әзірленеді.

24. Су тарату орындарынан алынатын су сынамаларының мөлшері мен алу жиілігі және көрсеткіштердің тізбесі осы Санитариялық қағидаларға 4-қосымшаға сәйкес айқындалады (бұдан әрі - 4-қосымша).

Су алу орындарында алынатын су сынамаларының мөлшері және алу кезеңділігі осы Санитариялық қағидаларға 4-қосымшадағы 1-кестеге сәйкес сумен жабдықтаудың әр жүйесі үшін жеке айқындалады.

Тарату жүйесіне түсер алдында зерттелетін ауыз су сынамаларының мөлшері мен көрсеткіштерінің тізбесі осы Санитариялық қағидаларға 4-қосымшадағы 2-кестеге сәйкес анықталады.

Микробиологиялық және органолептикалық зерттеу жүргізу үшін алынатын су құбырының тарату желісіндегі сынамалар саны осы Санитариялық қағидаларға 4-қосымшадағы 3-кестеге сәйкес айқындалады.

25. Таратқыш желісінің сынамаларын алу көшедегі су таратқыш жабдықтарынан ең биік және ең соңғы учаскелерінен, басқылау мен жергілікті су арынды бактары бар барлық үйлердің ішкі су тарату крандарынан алынады.

26. Су дайындау және су тазалау үшін пайдаланылатын материалдар, реагенттер, құрылғылар ретінде мыналар қолданылады:

1) суға қосылатын реагенттер (коагулянттар, полиэлектролиттар (флокулянттар, альгицидтар), қалқа қарсы, тотқа қарсы, тұрақтандырғыштар);

2) қосымша жабдық және конструкциялық материалдар (құбырлар; біріктіретін арматура; крандар; суды сақтауға және тасымалдауға арналған полимер және металл ыдыстар, суысытқыштар, оқшаулағыш материалдар, төсемдер);

3) сумен жанасатын конструкциялық материалдар мен жабдықтардың бетін өңдеу үшін пайдаланылатын материалдар (лактар, бояулар, эмальдар, герметикалар, жағындылар, тот басуға қарсы жабындылар, полимерлік материалдар, резеңкелер және т.с.с.);

4) табиғи және жасанды сүзгілеуші түйіршікті материалдар, сорбенттер және мембраналар (күм, гравий, цеолиттер, керамзиттар, шунгизиттер, клиноптилолиттер, көмір, ионалмастырушы шайыр, полимерлік мембраналар).

27. Су дайындау мен су тазалау үшін пайдалану процесінде:

1) адам денсаулығына және адамның өмір сүру ортасы ретінде қоршаған орта объектілеріне (су объектілері, топырақ, ауа, тамақ өнімдері, баспана) зиянды әсер етуі;

2) ауыз судың органолептикалық қасиетін төмендетуі;

3) ауыз суға гигиеналық нормативтерден жоғары шоғырлануда қосындылардың түсуіне;

4) суда микрофлораның биологиялық өсуіне және дамуына себепші болу;

5) гигиеналық нормативтерден жоғары шоғырлануда трансформация қосындыларын және/немесе өнімдерінің пайда болуы мүмкін материалдарды, реагенттерді және жабдықтарды пайдалануға жол берілмейді.

28. Сумен жабдықтау жүйелерінде пайдаланылатын конструкциялық материалдар мен ішкі жабындылардың қауіпсіздігін бағалау критерийлері мыналар болып табылады:

1) органолептикалық (20^0 және 60^0 С кезінде су сорғыштың иісі және дәмі, су сорғыштың көпірік жасауы, түсі);

2) физикалық-химиялық (рН, перманганаттық тотығу);

3) су сорғышта қауіптіліктің 1 және 2-сыныптағы қосындыларының концентрациясы суда оның 1/2 РШШ аспайды, 3 және 4-сыныптағы қосындылары – судағы РШШ. Су сорғышта бір бағыттағы уытты әрекетімен сипатталатын қауіптіліктің 1 және 2-сыныптағы екі немесе одан да көп заттар айқындалғанда, олардың әрқайсысының РШШ-ға сәйкес шоғырлану қатынасының сомасы бірліктен аспайды.

29. Су тазалауға және су дайындауға пайдаланылатын реагенттердің қауіпсіздігін бағалау өлшемдері:

1) сумен жабдықтауда реагенттер ретінде тек қауіптіліктің 3-4-сыныптағы қосындылары қолданылады (суды дезинфекциялау құралдарынан басқа);

2) қауіптіліктің 2-сыныбына жататын реагенттерді жылумен жабдықтаудың жабық жүйесінде, сондай-ақ қажетті технологиялық шоғырлануда айналмалы сумен жабдықтауды олардың су объектілеріне құйылу кезінде, бұл суларда реагенттердің РШШ сақтау арқылы пайдалануға болады;

3) реагенттің 3 еселік жұмыс дозасын есептеу кезінде суда қауіптіліктің 1 және 2-сыныптағы заттарының құрамы РШШ 1/2 бөлігінен аспайды, қауіптіліктің 3 және 4-сыныптағы заттары – РШШ аспайды.

30. Сумен қамтамасыз ету жүйесінде қолданылатын материалдардан жасалған су сорғыштарында бақыланатын көрсеткіштер тізімі осы Санитариялық қағидаларға 5-қосымшаға сәйкес айқындалады.

31. Орталықтандырылмаған шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау үшін жерасты сулары пайдаланылады. Оларды пайдалану су жинау құрылыстарының арнайы жабдығын орнату арқылы жүзеге асырылады (таратушы жүйелері жоқ ұңғымалар, шахталық және құбырлық құдықтар, бұлақтардың каптаждары).

32. Тарату тораптары жоқ ұңғымалар, құдықтар және бұлақтардың каптаждары санитариялық-эпидемиологиялық қорытынды негізінде тұрғындар тобын және шаруашылық-тұрмыстық объектілерін ауыз сумен жабдықтау үшін ұйымдастырылады.

33. Құдықтарды және бұлақты ашу құрылғылары үшін орын ластанған немесе ластануы мүмкін мынадай көздерден келетін жерасты суларының тасқынынан 50 метрге (бұдан әрі - м) жоғары алыстатылған, ластанбаған биіктеу учаскеде таңдайды: әжетханалар, қазылған шұңқырлар, тыңайтқыштардың және улы химикаттардың қоймалары, өндірістік ұйымдар, кәріздеу құрылыстары, ескі қараусыз қалған құдықтар, мал қоралар, адамдарды жерлеу және жануарларды көму орындары.

34. Су жинау құрылыстарын мыналарда: тасқын су басатын учаскелерге, төменгі, батпақ жерлерге; көшкін және топырақтың пішінін өзгертетін басқа түрлері болатын жерлерге; көліктің қарқынды қозғалысы бар магистральдан отыз метр жақын жерлерге орнатуға жол берілмейді.

35. Су жинау құрылыстарын жабдықтау барысында Кедендік Одақ шеңберінде қолдануға рұқсат етілген материалдар (сүзгіштер, қорғаныш торлар, сорғыштардың бөлшектері және басқалар), реагенттер және шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға арналған шағын габаритті тазартқыш қондырғылар пайдаланылады.

36. Құбырлық құдықтарды орнату үшін үстінен су өткізбейтін жыныстармен қорғалған су жиектері пайдаланылады.

37. Каптаждар сызашықтарды қайнар немесе тұма бұлақтардан (көздерден) үстіңгі қабатқа жинауға арналған. Қайнар бұлақтан су алу каптаждық камераның түбінен, тұма бұлақтан су алу – камера қабырғасының тесігі арқылы жүзеге асырылады.

38. Құдыққа (каптажға) бес метр аралығында жақын маңдағы аумақ қоршалады және абаттандырылады.

39. Құдықтан (каптаждан) жиырма метрден жақын радиуста кір жууға, машина және әртүрлі заттарды жууға, жануарларды суаруға жол берілмейді.

40. Құдықтан (каптаждан) су алу үшін шелектер, сорғылар пайдаланылады.

41. Құдықтардың суын қатып қалудан қорғау үшін таза сабан, пішен, жаңқа пайдаланылады. Бұл мақсаттар үшін тезек, шыны мақта және ластайтын басқа материалдарды қолдануға жол берілмейді.

42. Жылына кемінде бір рет құдықты (каптажды) жыныстардың толып кетуінен және үйілуінен тазарту, ағымдағы бекіту, жабдықтарға жөндеу жүргізіледі.

43. Әрбір тазартудан және жөндеуден кейін құдықты (каптажды) дезинфекциялау жүргізіледі.

44. Сумен жабдықтау объектілерін (құдықты (каптажды) тазалау, жуу және дезинфекциялау ауыз судың сапасы нашарлаған кезде, сондай-ақ су факторымен берілетін инфекциялық аурулар тіркелген жағдайда, осы Санитариялық қағидаларға 6-қосымшаға сәйкес нысан бойынша Сумен жабдықтау объектісін тазалау, жуу және дезинфекциялау актісін толтырыла отырып жүргізіледі.

45. Орталықтандырылмаған су көздерінің ауыз су сапасы өзінің құрамы мен қасиеті бойынша осы Санитариялық қағидаларда белгіленген көрсеткіштерге сәйкес болуы тиіс.

46. Орталықтандырылмаған су көздеріндегі су сапасының радиациялық қауіпсіздігі осы Санитариялық қағидаларға сәйкес бағаланады.

47. Ыстық сумен жабдықтау жүйесіне арналған бастапқы су және тұтынушыға берілетін ыстық судың сапасы қолдану жүйесіне және өңдеу тәсіліне қарамастан, орталықтандырылған ауыз сумен жабдықтау жүйесі суының сапасына қойылатын талаптарға сай келуі тиіс.

48. Ыстық суды дайындаудың және халыққа жеткізудің барлық кезеңдерінде судың сапасын зертханалық-өндірістік бақылау жүргізіледі.

Ыстық судың сапасын зертханалық өндірістік бақылау:

1) жылумен жабдықтаудың жабық жүйелерінде – бастап қысудың түсу (суқұбыры) орындарында және су ысытқыштардан кейін;

2) жылумен жабдықтаудың ашық жүйелерінде – бастап қысудың түсу (су құбырынемесе су көзі) орындарында, суды дайындаудан кейін (ішуге жарамды су) ыстық сумен жабдықтау желісіне келіп түсуалдында;

3) жеке ыстық сумен жабдықтау желілері бар жылумен жабдықтау жүйелерінде – бастапқы судың түсу (суқұбыры) орындарында және су ысытқыштардан кейін жүзеге асырылады.

49. Орталықтандырылған ыстық сумен жабдықтау жүйесінің суы сапасын мемлекеттік санитариялық-эпидемиологиялық қадағалау желіге және таратқыш желіге келіп түсіру алдында бастапқы судың келіп түсуі орындарында іріктеп жүзеге асырылады.

50. Ыстық сумен жабдықтаудың әртүрлі жүйелерін қолдану мүмкіндігін бастапқы судың сапасын, су тарату нүктелеріндегі суға қойылатын санитариялық-гигиеналық талаптарды және техникалық-экономикалық негіздерді басшылыққа ала отырып, жобалау ұйымы айқындайды.

51. Ыстық судың эпидемиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында жылумен жабдықтаудың ашық жүйелері кезінде кемінде плюс 100⁰С температурада ауасыздандыру жүргізіледі.

52. Зираттар, қоқыс орындары, мал өлексесін көметін орындардың аумағында, жердің суландыру алаңдары, ассенизация алаңдары және ыстық судың химиялық немесе биологиялық ластану қаупі бар басқа учаскелерде жылумен жабдықтау жүйелеріне және төсем тәсіліне қарамастан, жылу желілерін жүргізуге болмайды.

53. Ыстық сумен жабдықтаудың жылулық желілерін тұрмыстық және өндірістік кәріздеу желілерімен біріккен каналдарға салуға жол берілмейді.

54. Ыстық сумен жабдықтау желілерін басқа мақсатқа тағайындалған су құбырларымен байланыстыруға жол берілмейді.

55. Эпидемиялық маңыздылығы жоғары объектілер (қоғамдық тамақтану, тамақ өнеркәсібі, мектепке дейінгі және жалпы білім беру ұйымдарының, сондай-ақ медицина ұйымдарының объектілері) жөндеу кезеңінде жылудың басқа көздерінен немесе меншікті қордағы көздерден алынатын ыстық сумен қамтамасыз етілуі тиіс.

56. Бак – аккумуляторлар тұнбалардан және шөп басып кетуден мерзімді тазартылуы тиіс. Тазалау жиілігі пайдаланудың жергілікті жағдайларымен айқындалады және кемінде екі жылда бір рет жүргізіледі.

57. Ыстық сумен жабдықтау және жылыту жүйелерін жуудың сапасын бақылауды осы жүйелерді пайдаланатын адам жүргізеді.

58. Жылумен жабдықтауды маусымдық ажырату кезеңінде, оны жөндегеннен кейін және жаңасын іске қосуға жылумен жабдықтаудың ашық жүйелеріне

қосылған ыстық сумен жабдықтау жүйелеріндегі темірдің құрамы 1 мг/л дейін және түсі көрсеткіші плюс 70⁰С дейінгі көрсеткіштер бойынша ауыз судың орталықтандырылған жүйелеріндегі судың сапасына қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптардан ауытқуына жол беріледі.

59. Ыстық судың шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау желісіне келіп түсуіне, сондай-ақ жылу жүйелерінен ыстық суды таратуға жол берілмейді.

60. Ыстық судың сапасын өндірістік зертханалық бақылау халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосының аумақтық бөлімшесімен келісілген тарату желісінің нүктелерінде жүргізіледі.

61. Ыстық судың сапасын өндірістік зертханалық бақылау мынадай көрсеткіштерді анықтауды қамтиды: температурасы (⁰С), түсі (градус), лайлылығы (мг/л), иісі (балл), рН реакциясы, темір (мг/л), су дайындау үдерісінде қолданылатын реагенттердің қалдық мөлшері (мг/л), ыстық сумен жабдықтау құбырларының (мыс, мырыш және басқа элементтер мг/л-мен) материалынан жуылуы мүмкін химиялық заттардың жол берілетін мөлшері, микробиологиялық.

62. Суды кеңінен зерттеу және көрсеткіштердің нәтижелері осы Санитариялық қағидаларға 7-қосымшаға сәйкес нысан бойынша ресімделеді.

63. Жерүсті және жерасты су көздерінен шаруашылық-ауыз су қажеттілігіне беретін сумен жабдықтау көздеріне және құбыры құрылыстырында санитариялық қорғаныш аймағы (бұдан әрі – СҚА) көзделеді.

64. СҚА екі және одан да көп әкімшілік аумақтарға таралған жағдайда, СҚА белгілеу жобасы осы халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосының аумақтық бөлімшесімен келісіледі.

65. СҚА үш белдеуден:

1) су жинау, су құбырлық құрылыстардың орналасқан жерінің аумағын қамтитын және су жинау орындарын және су құбырлық құрылыстарын ластанудан және бүлінуден қорғау үшін қызмет ететін бірінші белдеуден (қатал режимнен);

2) шаруашылық-ауыз су мақсатындағы сумен жабдықтау су көздерінің микробиологиялық және химиялық ластануының алдын алуға арналған аумақты қамтитын екінші және үшінші белдеуден (шектеулерден) тұрады.

Су тартқыштардың санитариялық-қорғаныш жолағы шаруашылық-ауыз суға қолдануға арналған су құбырлық суды ластанудан қорғайды.

66. Бұлақтардың және су құбырлық құрылыстардың СҚА үш белдеулерінің әрқайсысында және шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау сутартқыштарының

санитариялық-қорғаныш жолағының шегінде, олардың қолданылуына сәйкес, арнайы режим белгіленеді және су сапасының нашарлағанын алдын алуға бағытталған шаралар кешені айқындалады.

67. СҚА-ның жылғалап ағатын су жинағышы бар ауыз сумен жабдықтау жүйелерінде жерүсті су көзі ретінде сумен жабдықтау ұйымдастырылады.

68. СҚА және оның белдеулерін құрайтын, су тартқыштар мен магистральды су құбырлардың санитариялық-қорғаныш жолағының белгіленген шекараларын сумен жабдықтау көздерін пайдалануда пайда болған (болатын) өзгерістер жағдайларында (оның ішінде жерасты суларындағы су жинаудың өнімділігі) немесе жергілікті санитариялық-эпидемиологиялық жағдайда халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосы аумақтық бөлімшесінің келісімі бойынша көзделуі мүмкін.

69. Жерасты суларының қорын жасанды толтыру кезінде бас тоғандарға арналған бірінші белдеу шекарасы бас тоғаннан кемінде 50 метр және сіңіретін құрылыстардан кемінде 100 метр қашықтықта (бассейндер және басқалар) орнатылады.

70. Екінші және үшінші белдеулер шекарасын анықтау кезінде, сулылық деңгей жиегінен бас тоғанға жерасты суларының ағыны бас тоғанның коректендіру аймағынан шығатыны есепке алынады.

71. Жерасты суларын сіңіретін бас тоған үшін және оны коректендіретін суқоймасы беті үшін СҚА екінші және үшінші белдеуін орнату қажет.

72. Жерүсті су көзін шаруашылық-ауыз суымен жабдықтаудың СҚА бірінші белдеу шекарасы мынадай шектерде орнатылады:

1) су ағыстары үшін (өзендер) ағысы бойынша жоғары – бас тоғаннан кемінде 200 м, бас тоғаннан кемінде 100 м ағысы бойынша төмен, бас тоғанға жағаның жалғасып жатуы бойынша – жазғы - күзгі сабасы кезінде су кемері шегінен кемінде 100 м қашықтықта.

Бас тоғаннан жағаға қарсы беттегі бағытта өзен немесе арнаның ені 100 м кем емес – жазғы - күзгі сабасы кезінде су кемері шегінен 50 м енді барлық айдын және қарсы беттегі жаға, 100 м артық енді өзен және арналар – бас тоғаннан 100 м кем емес енді айдын жолақ;

2) шөміш түріндегі су жинау орнының бірінші белдеу шекарасына барлық шөміш айдыны кіреді;

3) су қоймалары үшін (су сақтау қоймасы, өзен) бірінші белдеу шекарасы жергілікті санитариялық және гидрологиялық жағдайға байланысты, бірақ 100 м кем емес су жинау акваториясы бойынша барлық бағыттарда және жазғы - күзгі сабасы кезінде су кемері шегінен су жинауға жататын жағаға орнатылған болуға тиіс;

4) теңіз суын шаруашылық-ауыз су мақсаттары үшін пайдаланған кезде су жинағыштар үшін тұщыту әдістерімен бірінші белдеудің шекарасы жергілікті санитариялық-эпидемиологиялық және гидрологиялық жағдайларға байланысты, бірақ су жинау арнасына су қабылданатын жерден кемінде 100 метр акватория бойынша барлық бағыттарға белгіленеді.

Теңіз жағалауының нақты гидрофизикалық және топографиялық-гидрологиялық ерекшеліктеріне байланысты су жинау арнасының теңіз жаққа қарай ұзындығы санитариялық-эпидемиологиялық қорытынды беріле отырып, СҚА негіздемесі жобасының негізінде, бірақ кемінде 300 метр болып белгіленеді.

73. Ағын судағы СҚА екінші белдеу шекарасының микробтық өздігінен тазаруы мақсатында:

1) судың ағысымен жоғары қарай ағын судың ені мен ұзындығының немесе оның жеке учаскедегі орташаланған жылдамдығын және белдік шегінен су жинау орнына дейінгі судың ағу уақытын ескере отырып, жазғы-күзгі сабаның орташа айлық су шығынын ІА, Б, В, Г және ІА климаттық аудандары үшін кемінде 5 тәулік және қалған климаттық аудандар үшін 3 тәулік бойына 95% қамтамасыз етілуі барысында;

2) ағыс бойынша төмен –кері ағыстарға желдің әсерін қоса есепке алғанда, су жинағыштан кемінде 250 м. тазартылады.

Бүйір шекаралары – жазғы - күзгі сабасы кезінде су кемері шегінен: жазық рельефті жер – 500 м кем емес, таулы рельефті жер – сумен қамту көздері жаққа айналған бірінші баурайдың шыңына дейін, кемінде 750 м жамылғы баурайда және тікте кемінде 1000 м. аралықта болуға тиіс.

74. Су қоймаларындағы СҚА екінші белдеу шекарасы айдын бойынша барлық жағынан сужинағыштан үш километр (бұдан әрі – км) қашықтықта – жел бөгеті болған жағдайда 10% дейін және бес км желбөгет бар болған кезде 10%-дан астам.

Теңіз суларын тұщыту әдістерін қолдану кезінде теңіздегі СҚА екінші белдеуінің шекарасы гидрофизикалық және топографиялық-гидрологиялық ерекшеліктерді ескере отырып, су жинағыштан барлық жаққа қарай акватория бойынша санитариялық-эпидемиологиялық қорытынды беріле отырып, СҚА негіздемесі жобасының негізінде алып тасталады.

75. Жекелеген жағдайларда, нақты санитариялық-эпидемиологиялық жағдайларды есепке ала отырып және тиісті негіздемелер болғанда екінші белдеу аумағын халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосы аумақтық бөлімшесінің келісімі бойынша кеңейтуге болады.

76. Су жинайтын аумақтан тыс орналасқан шаруашылық-ауыз суға арналған су құбыры құрылыстарының СҚА, бірінші белдеумен (катал режим) әкеліп өткізілген, сутартқыштар мен магистральды су құбырлары үшін – қорғаныш жолағымен.

77. Су құбыры құрылыстарының СҚА бірінші белдеу шекарасы мына қашықтықта қабылданады:

1) артық және реттейтін ыдыстардың, сүзгілердің және жанасатын мөлдірлегіштердің қабырғасынан – кемінде 30 метр;

2) арынды су мұнарасынан – кемінде 10 метр;

3) қалған үй-жайлардан (тұндырғылар, реагенттік шаруашылық, хлор қоймасы, сорғы станциялары және басқалар) – кемінде 15 метр;

4) халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосы аумақтық бөлімшесінің келісімі бойынша конструктивтік ерекшеліктеріне байланысты бөлек тұрған суқысым мұнараларына СҚА бірінші белдеуін орнатпауға болады.

78. Санитариялық-қорғаныш жолағының ені су құбыры шегінің шетінен барлық жағынан қабылданады:

1) су құбыры диаметрі 200 миллиметрге (бұдан әрі – мм.) дейін болғанда, кемінде 6 метр қашықтықта;

2) су құбырының диаметрі 200-400 мм.болғанда, кемінде 8 метр қашықтықта;

3) су құбырының диаметрі 400-1000 мм болғанда, кемінде 10 м қашықтықта;

4) су құбырының диаметрі 1000 мм астам болғанда, 20 метр қашықтықта;

5) грунт сулары бар болған кезде, су құбырының диаметріне қарамастан – 50 метр.

79. Су жинағыштар мен магистральдық су құбырлары баған түрінде арнайы белгілермен белгіленеді.

Кәріз коллекторлары мен кәріз желілері үшін санитариялық-қорғаныш жолағының ені жиек сызықтарының екі жаны бойынша қабылданады:

1) кәріз коллекторының диаметрі 400 мм кезінде, қашықтық кемінде 8 метр;

2) кәріз коллекторының диаметрі 400-1000 мм кезінде, қашықтық кемінде 10 метр;

3) кәріз коллекторының диаметрі 1000 мм астам кезінде, қашықтық кемінде 20 метр.

80. Қажет болғанда, құрылыс аумағынан өтетін сутартқының санитариялық-қорғаныш жолағының енін халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосы аумақтық бөлімшесімен санитариялық-эпидемиологиялық оң қорытындысы болғанда қысқартуға жол беріледі.

81. Су құбыры құрылыстарының аумағында хлор сақтайтын қойма болған жағдайда, тұрғын және қоғамдық ғимараттарға дейінгі санитариялық қорғаныш аймағының көлемі кемінде 300 метр деп қабылдануы керек.

82. Жерасты су көздерінің суымен жабдықтаудың СҚА бірінші белдеу аумағы көгалдандырылады, қоршаларды және күзетпен қамтамасыз етіледі, жерүсті суын оның жиегінен бұру үшін жоспарланады.

Су құбыры құрылыстарын пайдалануға қатысы жоқ адамдардың СҚР-ның бірінші белдеу аумағына және су құбыры құрылыстарының аумағына кіруіне жол берілмейді. Су жинағыштың бірінші белдеу аумағы кемінде 2,5 м биіктікте бітеу қоршаумен жабдыкталады.

83. Сорғыш станциясы, резервуарлар және арынды су мұнарасы су дайындайтын станция алаңдары СҚА-мен 2,5 м биіктікте саңылаусыз қоршаулар бар. Саңылаусыз биіктігі 2,0 м. және 0,5 м. тікене сымдармен немесе металл торлармен қоршауға жол беріледі. Өтпелі және әкімшілік-тұрмыстық ғимараттардан басқа, құрылыстарды қоршап жанастыруға жол берілмейді.

84. Жерасты және жерүсті суын жинайтын, сорғыш станциясының бірінші көтерілуі және өңделмеген суды тартып құятын құрылыс алаңына арналған, сонымен қатар ұйымның аумағында орналасқан, қоршауы және күзет қорғанысы бар шаруашылық-ауыз суы су құбыры құрылысы алаңына арналған, қоршау түрі жергілікті жағдай есебімен қабылданады.

85. Шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау (жерүсті және жерасты) су көздерінің СҚА бірінші белдеу аумағында биік ағаштар, су құбыры құрылысын пайдалануға, қайта жаңартуға және кеңейтуге тікелей қатысы жоқ құрылыстың барлық түрлері, оның ішінде әртүрлі мақсаттағы құбырлар төсемесі, тұрғын үй және шаруашылық-тұрмыстық ғимараттарда адамдарға тұруға, кәсіптілік балық аулаумен айналысуға, улы химикаттар және тыңайтқыштарды қолдануға жол берілмейді.

86. Су жинау құрылысының ғимараты тұрмыстық кәріз жүйесіне сарқынды су бұрылған кәрізбен немесе жергілікті тазарту құрылыстарымен жабдыкталады.

Кәріз болмаған жағдайда СҚА аумағының ластануын болдырмайтын орындарда орналасқан ластарды және тұрмыстық қалдықтар су сіңдірмейтін қабылдағыштар орнатылады.

87. СҚА бірінші белдеуінде орналасқан су жинау құрылысы ауыз судың ластануын болдырмау есебімен жабдыкталады.

88. Шаруашылық-ауыз сумен қамтамасыз ететін жерасты су көздерінің СҚА-да мынадай іс-шаралар жүргізіледі:

1) анықтау, тығындау (консервілеу) немесе барлық ескі, қолданылмайтын, ақаулы немесе дұрыс пайдаланылмайтын, сулы қабаттың ластану мүмкіндігі бөлігінде қауіп туғызатын ұңғымаларды қалпына келтіру;

2) халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосы аумақтық бөлімшесінің оң қорытындысы болған кезде, кеннің үстіңгі қабатының бұзылуына байланысты жаңа ұңғымаларды бұрғылау;

3) объектілердің аумағын санитариялық абаттандыру бойынша іс-шаралар (кәрізбен жабдықтау, су өткізбейтін шұңқыр қондырғылары, жер бетіндегі суағарларды бұруды ұйымдастыру).

89. СҚА-да:

1) жерасты қабаттарына пайдаланылған суларды құю, қатты қалдықтарды жинау және жер қойнауын әзірлеуге;

2) зираттарды, мал өлексесін көметін орындарды, ассенизациялау өрісі, сүзілу өрісі, көң қоймалар, сүрлеме орлар, мал шаруашылығы және құс өсіретін шаруашылық субъектілері және жер асты суларының микробтық, химиялық ластану қаупіне себепші болатын басқа да объектілерді орналастыруға, тыңайтқыш және улы химикаттарды қолдануға;

3) жанар-жағар май материалдары, улы химикаттарды және минералдық тыңайтқыштарды, шаруашылық-тұрмыстық және өнеркәсіптік сарқынды сулар жинауыштарын, шлам қоймасын және басқа объектілерді орналастыруға жол берілмейді.

90. СҚА-да судың сапасына әсер ететін ағынды сулар, оның ішінде су көлігінің ағынды сулары, сондай-ақ шомылу, кір жуу, мал суаты, автокөлікті жуу, кәсіптік балық аулаумен айналасуға және суды пайдаланудың басқа түрлеріне жол берілмейді.

91. Жол және жаяу жүргіншілер жолдарының қиылыстарында СҚА-ның екінші белдеуінің шекарасы "Санитариялық қорғаныш аймағы" деген арнайы белгісі бар бағанамен белгіленеді.

92. СҚА айдынының шегінде құм, қиыршық тас пен тереңдету жұмыстарын жүргізуге жол берілмейді.

93. Сумен жабдықтаудың үстіңгі көздерінің СҚА шегінде осы Санитариялық қағидалардың 88-тармағына сәйкес іс-шаралар орындалады. Жерүсті су көздерінің СҚА шегінде:

1) негізгі пайдалану ормандарындағы ағашты кесуге;

2) мал қоралар орналастыруға, мал жаюға, сумен қамтамасыз ететін көздің су сапасының нашарлауына немесе көлемінің азаюына әкелетін басқа мақсаттарда жағалауға жолағының ені кемінде 500 м шегіндегі су қоймасын мен жер учаскелерін, ормандық жерлерді пайдалануға;

3) өнеркәсіптік, ауылшаруашылық, қалалық және жауын-шашынның ағынды суларын жіберуге тыйым салынады.

94. Су тартқыштардың санитариялық-қорғаныш жолағының шегінде жер қыртысы мен топырақтық суларды ластайтын объектілерді (дәретханалар, қоқыс төгетін орлар, қи қоймалары, қоқыс қабылдағыштар және басқалар) орналастыруға болмайды.

95. Қоқыс үйінділерінің, ассенизация егістіктерінің, сүзгілеу егістіктерінің, жер шаруашылығының суару егістіктерінің, зираттардың, мал өлекселерін көму орындарының аумағында су тартқыштарын жүргізуге, сондай-ақ өнеркәсіптік және ауыл шаруашылығы ұйымдарының аумағы бойынша магистральдық су тартқыштарды жүргізуге жол берілмейді.

96. СҚА белдеулерінің шекараларын белгілеу:

- 1) сумен жабдықтау көзінің түріне (жерүсті немесе жерасты);
- 2) ластану сипаттамасына (химиялық, микробтық);
- 3) беткі ластанудан қорғау деңгейлеріне (жерасты көзі үшін);
- 4) гидрогеологиялық және гидрологиялық жағдайларға байланысты болады.

97. СҚА 2, 3 – белдеулерінің көлемін белгілеген кезде мыналар ескеріледі:

- 1) 2-белдеу үшін – микроорганизмдердің тіршілік етуге бейімділік уақыты;
- 2) 3-белдеу үшін – судағы химиялық құрамды тұрақты алғанда ластанудың таралу ұзақтығы.

98. СҚА белдеуінің көлемін анықтағанда, микроорганизмдердің таралу мүмкіндігін шектейтін (абсорбция, су температурасы және басқалары) факторлар, химиялық ластанулардың трансформацияға бейімділігі мен олардың қойырлығының сумен жабдықтау көздерінде жүретін заңдылығы толық зерттелген жағдайында химиялық-физикалық үдерістердің (сіңіру, шөгіндінің пайда болуы) әсерінен азаюы есепке алынады.

99. Жерасты суларының СҚА екінші белдеуінің шекараларын есептеу үшін микробтық ластанудың жылжу уақыты осы Санитариялық қағидаларға 8-қосымшаға сәйкес келеді.

100. Химиялық ластанудан қорғауға арналған СҚА үшінші белдеуінің шекарасы гидродинамикалық есептеулермен айқындалады. Су жинауға химиялық ластану қозғалысының уақыты су таратуды пайдалану мерзімі ретінде қабылданатын мерзім есебімен қабылданады (25-50 жыл).

Егер жерасты суларының қоры су құбырын пайдаланудың шектелмеген мерзімін қамтамасыз етсе, онда сәйкесінше үшінші белдеу жерасты сулары сапасының ұзақ сақталуын қамтамасыз етеді.

101. Сумен жабдықтаудың жерасты және үстіңгі көздерінің СҚА белгілеу үшін шаруашылық-ауыз суға жарамдылығы туралы су объектісінің (ашық және жерасты) жағдайын бағалау жүргізіледі.

102. Сумен қамтамасыз ететін жерасты көзінің СҚА анықтау үшін мынадай мәліметтер болуға тиіс:

1) су көзінің су сапасы;

2) су көзінің орналасқан ауласының жалпы гидрогеологиялық сипаттамасы, таңдалған су қабаты (артезиандық – арынды, топырақтық – арынсыз) түрі бойынша мәліметтер, оның шатырының тереңдігі, күштілігі, сусыйымдылық жынысы, сулы қабаттың қоректену және босатылу жағдайлары мен орны, судың молдығы (пайдаланылатын қоры), сулы қабаттың сумен жабдықтау және басқа мақсатта қолданылуы және келешекте пайдаланылуы;

3) ауданның (кен орнының) гидрогеологиялық жағдайлары туралы жалпы мәліметтер, сумен жабдықтау үшін ұсынылатын қабаттың қоректену жағдайлары, сужинау ауласының топографиялық, жер қыртысы және санитариялық сипаттамасы, іске қосылатын су қабатының сипаттамасы (литологиялық құрамы, қуаты, бөгеу сипаттамасы) су алуды есептеудегі судың динамикалық деңгейі);

4) қабаттардың, бөгелетін қабаттардың өткізгіштік деңгейі, қоректену аймағының су сапасына әсер ету мүмкіндігі;

5) су жинауға іргелес орналасқан елді-мекеннің санитариялық сипаттамасы; су жинаудан бастап ықтимал ластану көздеріне: жұмыс істемейтін ұңғымаларға, сіңіргіш шұңқырларға, ойылып түскен жерлерге, құдықтарға, ескі тау-кен орындарына, жинауыштарға дейінгі орналасу мен арақашықтық.

103. Сумен қамтамасыз ететін жерүсті көзінің СҚА анықтау үшін мынадай деректер болуға тиіс:

1) су көзінің су сапасы;

2) гидрологиялық деректер: су жинаудың қоректену бассейнінің көлемі, үстіңгі қабаттағы ағынды режимі, ең жоғарғы, ең төменгі және орташа шығындар, су жинау орнындағы судың жылдамдығы мен деңгейі, мұзқұрсау мен ашудың орташа мерзімдері, көздегі күтілетін шығын, көтерілу-қайту ағыстарының сипаттамасы жөніндегі деректер;

3) бассейннің су жинау тұсында су сапасына әсер ететін бөлігіндегі жалпы санитариялық сипаттама, бассейннің геологиялық сипаттамасы, жер қыртысы, ормандардың, жыртатын жерлердің, елді мекендердің бар болуы, өндірістік кәсіпорындар (олардың саны, мөлшерлері, орналасуы, өндіріс сипаттамасы);

4) су көзінің су сапасының нашарлауына әсер ететін немесе әсер ете алатын себептер, су көзінің орналасу ауданындағы қатты және сұйық қалдықтарды жою тәсілдері мен орындары; суқойманы ластайтын тұрмыстық, өндірістік ағындылардың бар болуы, жіберілетін ағынды сулардың көлемі, оларды тазарту қондырғылары мен орналасқан жерлері; ағындыларды жіберу орнынан бастап су жинауға дейінгі арақашықтық, су көзінің ластануына әсер ететін басқа себептер (кеме қатынасы, ағаш ағызу, суат, қыста қоқысты мұзға тастау, шомылу, су спорты, мелиорациялық жұмыстар, ауыл шаруашылығында тыңайтқыштар мен улы химикаттарды пайдалану);

- 5) суқойманың өздігінен тазару қасиетінің сипаттамасы;
- 6) айдын мен суқойма көлемі, пайдалы және "өлі" көлем;
- 7) суқоймадағы су пайдалану мен өндеу режимі;
- 8) суқойма жоспары, оның максималды және ең төменгі тереңдігі, тереңдік, жағалаулар, тереңдік шөгінділердің сипаттамасы, көктенудің, шөп басудың, лайланудың бар болуы;
- 9) күшті желдер мен ағыстардың бағыты;
- 10) су объектісі қозғалысының жылдамдығы;
- 11) СҚА жекелеген белдеулері бойынша шекараларын анықтау;
- 12) көздің суы нөңдеу қажеттілігі туралы деректер (залалсыздандыру, мөлдірлеу, темірсіздендіру және басқалар);
- 13) бірдей қоректену аумағы бар аралас су жинаулар туралы деректер (орналасуы, өнімділігі, су сапасы);
- 14) биомелиорация бойынша жұмыстарды өткізу жоспары.

104. СҚА жобасының құрамы мәтіндік бөлімді, картографиялық материалды және жергілікті атқарушы органдардың шешімдерінің жобасын қамтиды.

105. СҚО жобасының мәтіндік бөлімі мыналарды қамтиды:

- 1) су көздерінің санитариялық жағдайының сипаттамасы, осы Санитариялық қағидалар көздеген көлемдегі су сапасын сараптау нәтижелері;
- 2) сумен жабдықтау көзі бойынша – гидрологиялық деректер (негізгі параметрлер мен олардың уақыт динамикасы) немесе жерасты көзі бойынша гидрогеологиялық деректер;
- 3) жерасты көзі мен жерүсті су қоймасы арасында гидравликалық байланыс бар жағдайда өзара байланысты сипаттайтын деректер;
- 4) шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау көздері орналасқан аудандағы болашақ құрылыстар, соның ішінде тұрғын үйлер, өндіріс пен ауыл шаруашылық нысандары туралы деректер;
- 5) тиісті негіздемемен бірінші, екінші, үшінші СҚА белдеулерінің шекараларын анық тау және орындау мерзімдері және қаржыландыру көздерімен бірге жауапты орындаушылар көрсетілген іс-шаралар режимі;
- 6) барлық белдеулердің санитариялық аймағына кіретін аумақтарды шаруашылық мақсатта пайдалану қағидалары мен режимі.

106. Жобаның картографиялық материалы мынадай көлемде ұсынылады:

- 1) СҚА екінші және үшінші белдеулерінің жобалаумен және су жинау орындары мен су құбыры құрылыстарының алаңдарын, сумен жабдықтау көзі мен оның қоректену бассейнін түсірумен бірге жасалған ситуациялық жоспар;
- 2) жерүсті сумен жабдықтау көзінде су жинаудың қоректену аясы шегінде ерекшелік бағыттар бойынша гидрологиялық кескіндер;
- 3) масштабы 1:500 – 1:1000 СҚА бірінші белдеуінің жоспары;

4) осы аумақта орналасқан барлық объектілерді түсіре отырып, жерасты су көздері кезінде 1:10000 - 1:25000 масштабында және жерүсті су көзі кезінде 1:25000-1:50000 масштабында орындалған СҚА екінші және үшінші белдеулерінің жоспары.

107. Ластану болуы мүмкін көздерге жақын бірінші және мәдени-тұрмыстық қажеттілік үшін су пайдалану орындарына (халықтың суға шомылуы, спорт және демалуы үшін пайдаланылатын су қоймаларының учаскелері, сондай-ақ елді мекеннің шегіндегі су қоймалары) жақын бірінші және екінші санаттағы су пайдалану пункттерін шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау перспективалары туралы ресми деректерді есепке ала отырып, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосының аумақтық бөлімшесі айқындайды.

108. Су объектілерінің құрамымен қасиеттері ағыс бойынша жақын су пайдалану пункттерінен бір километр (шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға арналған су жинауы, шомылу, ұйымдасқан демалу орындары, елді мекен аумақтары), ал ағыны жоқ су қоймаларында және су қоймаларында су пайдалану пунктінің екі жағынан бір километр жоғары орналасқан су ағарлардағы жарманың талаптары сәйкес болуы тиіс.

109. Шаруашылық-ауыз су және мәдени-тұрмыстық су пайдалану пункттеріндегі су объектілерінің құрамы мен қасиеттеріне қойылатын гигиеналық талаптар осы Санитариялық қағидаларға 9-қосымшаға сәйкес болуы тиіс.

110. Шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау су объектілерінің және суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарының суындағы зиянды заттардың рұқсат етілген шекті шоғырлануы осы Санитариялық қағидаларға 10-қосымшаға сәйкес болуы тиіс.

111. Суобъектілеріне қауіптіліктің 1 және 2-сыныптарының бірдей шектеулі зияндылығы бар бірнеше заттар түскенде және жоғары орналасқан объектілерден түскен қоспаларды есепке ала отырып, су объектісіндегі әрбір зат шоғырлануларының ($C_1, C_2, \dots, C_n$) ШРШ-ға сәйкес қатынастарының сомасы мынадай бірліктерден аспауы тиіс:

$$\frac{C_1}{\text{ШРШ}_1} + \frac{C_2}{\text{ШРШ}_2} + \dots + \frac{C_n}{\text{ШРШ}_n} \leq 1$$

мұнда C_1, C_2, C_n -су объектісінің суынан табылатын n заттардың шоғырлануы ;
ШРШ₁, ШРШ₂-сол заттардың ШРШ-сы.

112. Су объектілеріне мыналарды жіберуге тыйым салынады:

1) ШРШ немесе болжамды жол берілген деңгейлер белгіленбеген заттардан немесе өнімдерден, судағы заттардың трансформацияларынан тұратын ағынды сулар. Сондай-ақ сараптамалық бақылау тәсілдері қолданылмайтын заттар;

2) ағындысыз өндірістер ұйымдастыру, тиімді технологияны, өнеркәсіпте айналмалы және қайталанатын сумен жабдықтау жүйелерінде және қалалық шаруашылықта тазарту мен залалсыздандырудан кейін ең көп пайдаланылатын және ауыл шарушылығында суару үшін пайдалану арқылы ағынды суларды жою ;

3) залалсыздандырылмаған, тазартылмаған немесе жеткілікті тазартылмаған, шаруашылық-тұрмыстық ағынды сулар және өнеркәсіптік алаңдардың аумақтары мен елді мекендердің үстіңгі қабатты ағындысы;

4) инфекциялық аурулардың қоздырғыштары бар ағынды сулар.

Эпидемия тұрғысынан қауіпті ағынды сулар су объектілеріне тек тиісті тазарту мен коли-индексі 1000-нан кем емес және коли-фага индексі 1000-нан кем емес текше дециметрлі түймешек құраушы бірліктерге дейін (бұдан әрі – ТҚБ) (бұдан әрі – дм3) залалсыздандырудан кейін;

5) тіндерді, қойылтылған текшелік қалдықтарды, тоспа суларды залалсыздандыру нәтижесінде пайда болған, радионуклеидтері бар шөгінділерді және басқа да технологиялық және тұрмыстық қалдықтар;

6) мұнай және өнім құбырларынан ағу, мұнай кәсіпшілігінің ысырап болуы, қоқыстың, тазартылмаған ағынды, тақтатас асты, қорыс суларының төгілуі және су көлігінің жүзетін құралдарынан басқа да заттардың ағуы;

7) сумен және балшықпен емдеу үшін пайдаланылатын суқоймаларға ағатын ағынды сулар;

8) тазарту қондырғыларынан шығатын шайынды сулар.

113. Құрамында радионуклидтер бар сарқынды суларды жіберу, жою және залалсыздандыру қолданыстағы радиациялық қауіпсіздіктік нормаларына сәйкес жүзеге асырылады.

114. Құрылыс, тереңдету және жару жұмыстарын жүргізу, пайдалы қазбаларды өндіру, кабельдерді, құбырларды және басқа коммуникацияларды жүргізу кезінде, су объектілеріндегі және (немесе) су қорғау аймақтарындағы гидротехникалық құрылыстың барлық түрлерін қоса алғанда ауыл шаруашылығы және басқа да жұмыс түрлерін жүргізу кезінде жерүсті сулары ластанбайды.

115. Жерүсті су қоймаларының қолайлы су режимін ұстап тұру, олардың лайлануы мен тұнбалануы, топырақ қабаттарының су эрозиясын, су жануарлары мен құстарының тіршілік ету жағдайларының нашарлауын, сарқынды су тербелістерінің азаюының алдын алу үшін су қоймасына биомелиорация

бойынша іс-шаралары жүргізіледі және су қорғау аймақтары мен белдеулері белгіленеді.

116. Су қорғау аймақтары мен жолақтары және олар орналасқан осы жерлердің шаруашылық пайдалану режимі бекітілген жобалау құжаттаманың негізінде жергілікті атқарушы органдардың шешімдерінде белгіленеді.

117. Су қорғау аймақтарының ең аз ені әрбір жағалаудың судың орта көпжылдық сабалық шегінің кемерінен, өзен алқабын, алқап үсті террасаларын, тұрғылықты жағалаулардың тік ылдиын, жыра және арқалықты қоса алғанда, қабылданады:

1) кіші өзендер үшін (ұзындығы 200 километрге дейін) 500 м;

2) қалған өзендер үшін: су жинағышта шаруашылық қолданудың қарапайым шарттарын және қолайлы экологиялық жағдайымен – 500 м; су жинағышта шаруашылық қолданудың күрделі шарттарын және экологиялық кернеулі ахуалмен – 1000 м.

118. Арналық су бөгендері үшін су қорғау аймақтарының ең аз ені өзі орналасқан өзендер тәрізді қабылданады. Су қорғау аймағының ішкі шекарасы қалыпты тірелген шегеурінде су кернесі бойынша өтеді.

119. Құйылатын су бөгендері және көлдер үшін су қоймасының 2 шаршы километрге (бұдан әрі – км²) дейінгі акваториясында су қорғау аймағының ең аз ені 300 метрді және 2 км² жоғары акваториясында – 500 метрді құрайды. Су қорғау аймағының ішкі шекарасы орташа көп жылдық шегеурінде су кернесі бойынша өтеді.

120. Су қорғау аймақтарының көрсетілген көлемі жергілікті физикалық-географиялық шартына, су объектісінің шаруашылық пайдалану маңыздылығына және сипатына, іргелес аумақтың топырақтық, рельефтік, санитариялық-техникалық және басқа да шарттарына байланысты өзгеруі мүмкін.

121. Жақын жатқан аумақтардан (өзен алқаптары мен арқалықтардың жаны, жол-көлік желісі, бөгеттер, орман массивтерінің маңы) жерүсті ағын суларының су объектілеріне түсу мүмкіндігін болдырмайтын табиғи және жасанды меже немесе кедергілер су қорғау аймақтарының шекаралары болады.

122. Елді мекендердегі су қорғау аймағы шегінде су объектісінің ластануын және қоқыстануын болдырмайтын пайдалану режимі сақталады.

123. Өзендер мен магистраль арналарының су қорғау белдеулерінің көлемі өзен алқаптарының типін және пішінін, іргелес бөктерлердің тікшілдігін, ауыл-шаруашылық жер-судың құрамы және жағалаулардың қайта өңделуінің болжамын ескере отырып, осы Санитариялық қағидаларға 11-қосымшаға сәйкес келеді.

124. Су қорғау белдеулердің көрсетілген көлемдері он жылдық дәуірде жағалаулардың қайта өңделуі болжамының еніне жоғарылайды. Жағалаулар бойында ағаш-бұталар жолақтары немесе қорғаныш және жағалауды нығайтатын құрылыстар болған кезде бағалы ауыл шаруашылық жер-суларда су қорғау белдеулерінің енін азайтуға болады.

125. Елді мекендер шегінде су қорғау жолағының шекаралары су объектісінің ластануын болдырмайтын жағалаулық аймағын (жақтаулар, опырылу, орманбұталы жолақтар) міндетті түрде орнату кезінде жоспарлануына мен құрылысына қарай белгіленеді.

126. Қазіргі уақытта бар үй-жайлар, саяжайлар және бар учаскелері олар су қорғау режимін сақтаған кезде су қорғау жолағы шегінде қалуына болады.

127. Су қорғау аймақтарының шегінде:

1) су объектілерін және олардың су қорғау аймақтары мен белдеулерінің ластануы мен қоқыстануын болдырмайтын құрылыстармен және құрылғылармен қамтамасыз етілмеген жаңа және қайта жаңартылған объектілерді пайдалануға беруге;

2) ғимараттарға, құрылыстарға, коммуникацияларға және басқа да объектілерге қайта жаңарту жүргізуге, сондай-ақ құрылыс, су түбін тереңдету және жарылыс жұмыстарын жүргізуге, пайдалы қазбалар өндіруге, кабель, құбыр және басқа да коммуникацияларды төсеуге, белгіленген тәртіппен жергілікті атқарушы органдармен, уәкілетті органмен, қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті мемлекеттік органмен, жер ресурстарын басқару жөніндегі орталық уәкілетті органмен, энергиямен жабдықтау және халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосы аумақтық бөлімшесімен және басқа да мүдделі органдармен келісілген жобасы жоқ бұрғылау, жер қазу және өзге де жұмыстар жүргізуге;

3) тыңайтқыштар, пестицидтер, улы химикаттар мен мұнай өнімдерін сақтайтын қоймаларды, көлік құралдары мен ауыл шаруашылығы техникасына техникалық қызмет көрсету, оларды жуу пункттерін, механикалық шеберханаларды, тұрмыстық және өнеркәсіп қалдықтарын төгетін құрылғыны, аппаратураларды пестицидтермен және улы химикаттармен толтыратын алаңдарды, авиациялық-химиялық жұмыстар жүргізуге арналған ұшу-қону жолақтарын орналастыруға және салуға, сондай-ақ судың сапасына кері әсер ететін басқа да объектілерді орналастыруға;

4) мал шаруашылығы фермалары мен кешендерін, сарқынды су жинағыштарды, сарқынды сумен суғарылатын егістіктерді, зираттарды, мал өлексесін көметін орындарды, сондай-ақ жерүсті және жерасты суларының микробпен ластану қаупіне себепші болатын басқа да объектілерді орналастыруға;

5) жүктелім нормасынан асырып мал жаюға, су қоймаларының режимін нашарлататын малды шомылдыруға және санитариялық өңдеуге және шаруашылық қызметінің басқа да түрлеріне;

6) су көздеріндегі су кемерінен екі мың метрге жетпейтін қашықтықта орналасқан ауыл шаруашылығы дақылдары мен орман екпелерін улы химикаттармен авиациялық өңдеу және авиация арқылы минералдық тыңайтқыштармен қоректендіру тәсілін қолдануға;

7) шекті рұқсат етілген шоғырлануы белгіленбеген пестицидтерді қолдануға, қардың үстіне тыңайтқыш себуге, сондай-ақ залалсыздандырылмаған көң қосылған сарқынды суды және тұрақты хлорорганикалық улы химикаттарды тыңайтқыш ретінде пайдалануға тыйым салынады.

128. Су қорғау аймағында мәжбүрлі санитариялық өңдеу жүргізу қажет болған жағдайда, уыттылығы әлсіз және орташа тұрақсыз пестицидтерді қолдануға жол беріледі.

129. Су қорғау белдеулерінің шегінде:

1) су объектілерінің сапалық және гидрологиялық жай-күйін нашарлататын (ластану, қоқыстану, сарқылу) шаруашылық қызметіне немесе өзге де қызметке;

2) су шаруашылығы және су жинайтын құрылыстар мен олардың коммуникацияларын, көпірлерді, көпір құрылыстарын, айлақтарды, порттарды, пирстерді және су көлігі қызметіне байланысты өзге де көлік инфрақұрылымдары объектілерін, сондай-ақ су объектісіндегі рекреациялық аймақтарды қоспағанда, ғимараттар мен құрылыстарды салуға және пайдалануға;

3) бау-бақша егуге және саяжай салуға жер учаскелерін беруге;

4) су объектілерінің және олардың су қорғау аймақтары мен белдеулерінің ластануын болғызбайтын құрылыстармен және құрылғылармен қамтамасыз етілмеген қазіргі бар объектілерді пайдалануға;

5) жекелеген учаскелерді шалғындандыруға, егін егуге және ағаш отырғызуға арналған жерлерді өңдеуді қоспағанда, топырақ және өсімдік қабатын бұзатын жұмыстарды жүргізуге (оның ішінде жер жыртуға, мал жаюға, пайдалы қазбаларды өндіруге);

6) шатыр қалашықтарын, көлік құралдары үшін арналған тұрақты тұрақтарды, кәсіптік балық аулаумен шұғылдануға, малдың жазғы жайылым қостарын орналастыруға;

7) тыңайтқыштардың барлық түрлерін қолдануға тыйым салынады.

130. Су қорғау аймақтарын ұйымдастырғанда халықты сумен жабдықтауға, курорттық, сауықтыру және басқа да мұқтаждықтарына қолданылатын су көздерін СҚА құруға рұқсат беріледі, олардың шекаралары мен көлемдері осы қағидаларда белгіленеді.

131. Су қорғау аймағы шегінде орналасқан пайдаланылатын жері бар жеке және заңды тұлғалар су қорғау аймақтарын тиісті жағдайда ұстауға және жер қоры аумағы мен су қорғау жолақтарының аумақтарын қоспағанда олардың аумағының шаруашылық пайдалану режимін сақтауды қамтамасыз етеді.

132. Сарқынды суларды жерүсті су объектілеріне шығару жағдайларына қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар мыналарға қолданылады:

1) меншік нысанына қарамастан өндірістік, ауылшаруашылық, тұрғын үй және қоғамдық ғимараттардың, коммуналдық, емдеу-профилактикалық, көлік нысандарынан шығарылатын ағынды сулардың барлық түрі, елді мекендер мен өндірістік нысандар, өнеркәсіптік ұйымдар, шахта және кен сулардың, су салқындату жүйелерінен, гидрокүл шығарулардан, мұнай өндірісінен, гидроашу жұмыстарынан, суарылатын және құрғатылатын, оның ішінде улы химикаттармен өңделетін ауылшаруашылық аумақтарынан келетін ағынды және дренажды сулардан шығарылатын үстіңгі қабатты ағындылар;

2) өндіріс технологиясы өзгеретін жаңадан салынып жатқан, қайта жаңартылатын және құрылысы кеңейтілген ұйымдардың, ғимараттар мен құрылыстардың барлық шығарылатыны жобаланған ағындылары, жергілікті мекендердің және жеке тұрған объектілердің кәріздерінің барлық шығындылары жобаланған ағындылары.

133. Сарқынды суларды жіберу орны елді мекеннің шекарасынан және желбөгеттер кезінде кері ағу мүмкіндігін есепке ала отырып, халықтың су пайдаланатын орындарынан төмен өзен ағысы арқылы орналасады. Тұнбалы және ағуы баяу су қоймаларына (өзендер, су қоймалары), сондай-ақ булану егістіктеріне, сүзгілеу егістіктеріне, жинақтау тоғандарында, жергілікті рельефке ағынды суларды жіберу орны халықтың су пайдалану жағдайларына ол суларды жіберудің кері әсер етпеу мақсатымен санитариялық, метеорологиялық және гидрологиялық (ауыспалы режимде жұмыс істейтін гидроэлектрстанциялардың режимі кенеттен өзгергенде кері ағу мүмкіндігін қосқанда) жағдайларын есепке ала отырып белгіленеді.

134. Елді мекендер шегіндегі су объектілеріне су сағалары арқылы ағынды суларды жіберу тек ерекше жағдайларда ғана техникалық-экономикалық негізде және халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосының аумақтық бөлімшелерінің келісімімен жүзеге асырылады. Мұндай жағдайда су объектілері суының қасиеті мен құрамына қойылған нормативтік талаптарды сарқынды суларға жатқызады.

135. Су объектілеріне сарқынды суларды бұру шарттары мыналар ескеріле отырып айқындалады:

1) сарқынды суларды жіберу орнынан бастап халықтың суды шаруашылық, ауыз су, мәдени және тұрмыстық мақсатта пайдалануына жақын пункттердің

есептік (бақылау) тұстамаларына дейінгі жер учаскесіндегі су объектісінің сарқынды сулармен қосылу және араласу мүмкіндігінің деңгейі;

2) екі жылдық талдау бойынша сарқынды суларды жіберу орнынан жоғары су объектісінің фондық су сапасы. Қаралатын және жақын су пайдаланатын пункт арасындағы басқа (бар және (жобадағы) ағынды сулардың көрсетілген тармақтарында фондық су сапасы ретінде сарқынды сулардың көрсетілген тармақтарын есепке ала отырып, су объектісінің ластану деңгейі қолданылады;

3) су пайдалану түріне қолданылатын су объектісінің су сапасының нормативтері осы Санитариялық қағидаларға сәйкес.

136. Белгіленген нормативтер болмаған жағдайда су пайдаланушылар ШРШ немесе су объектілерінің суындағы болжанған рұқсат ету деңгейін (бұдан әрі – БРД) негіздеу бойынша қажетті зерттеулер жүргізуді, сондай-ақ оларды ШРШ деңгейінде анықтау әдістерін қамтамасыз етеді.

137. Суды пайдаланудың есептік (бақылау) тұстамасында су объектісіндегі сарқынды судың таралу есесін айқындау кезінде су объектісі суының орташа сағаттық шығыстары және сарқынды судың нақты түсуінің орташа сағаттық шығыстары бойынша есептеулер жүргізіледі.

Есептік гидрологиялық жағдайлар болып мыналар есептеледі: реттелмеген су ағыстары үшін – гидрометеоқызмет органдарының мәліметтері бойынша жылдың ең төменгі орташа тәуліктік су шығыны 95 %-дық қамтамасыз етілуі; реттелген су ағыстары үшін – төменгі бьефтегі кері ағыс мүмкіндігін міндетті есепке алмағанда бөгеттен төмен белгіленген шығын; өзендер, және басқа баяу ағатын су қоймалары үшін жел әсері, ашық және мұзасты режиміндегі тайыздануы мен толуы жағдайлары үшін есептер салыстыру арқылы анықталатын қолайлы режим.

138. Су ерекше аз болған жылдары ең аз орташа тәуліктік су шығыны 95% -дық қамтамасыз етуден кем болған жағдайда тазартылған сарқынды суларды жіберу санитариялық-эпидемиологиялық қорытынды негізінде белгіленеді.

139. Әр сарқынды суларды шығару және әр ластайтын зат есептері негізінде су объектілеріндегі заттардың ШРҚ нормалары белгіленеді. Оларды сақтау осы Санитариялық қағидалардың талаптарына сәйкес су объектісіндегі есептік (бақылау) тұстамасындағы судың нормативтік сапасын қамтамасыз етуі тиіс.

140. Сарқынды суларды су объектілеріне жіберу, жіберу шарттары халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосы аумақтық бөлімшесімен келісілгеннен кейін белгіленген тәртіппен берілетін арнайы су қолдануға рұқсат негізінде жүзеге асырылады.

141. Су объектілеріне сарқынды суларды бұруды келісу мыналар арқылы жүргізіледі:

1) су жағдайына әсер ететін ұйымдардың, ғимараттардың, құрылыстардың және басқа объектілердің құрылысына арналған алаңдарды таңдау кезінде, қайта жаңарту (кеңейту) туралы мәселені қарау, ұйымның техникалық қайта жабдықталуы немесе өндіріс технологиясының өзгеруі кезінде;

2) жаңа және қайта жаңартылатын (кеңейтілетін) объектілердің сарқанды сулары кәріздеу, тазалау, залалсыздандыру және зарарсыздандыру жобаларын қарау кезінде;

3) арнайы су пайдалану материалдарын және жұмыс істейтін объектілердің ШРҚ жобаларын қарау кезінде.

142. Жерүсті және жерасты суларын ластауды болдырмау үшін құрылыстармен қамтамасыз етілмеген және судағы зиянды заттарды анықтаудың әдістері мен белгіленген ШРҚ болмаған кезде жаңа және қайта жаңартылған объектілерді пайдалануға беруге жол берілмейді.

143. Су пайдаланушылар халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосы аумақтық бөлімшесімен келісілген тазарту қондырғыларының үзіліссіз жұмысын және су объектілерінің су сапасының гигиеналық нормативтерін сақтауды қамтамасыз ететін технологиялық, санитариялық-техникалық, ұйымдастыру-шаруашылық іс-шараларын жүргізеді.

144. Су пайдаланушылар тазарту құрылыстарының жұмысына, сарқынды суларды шығаратын жерден және халықтың су пайдаланатын жақын жердегі пункттерінен жоғары орналасқан су қоймасының немесе су ағысының су сапасына жүйелі зертханалық бақылау жүргізуді қамтасыз етеді.

145. Су пайдаланушылар жасап отырған бақылау тәртібі (бақылау пункттерін таңдау, сарқынды сулардың зиянды компоненттерінің халықтың денсаулығына қауіпті дәрежесін талдау көрсеткіштерінің тізімі, зерттеу жиілігі) халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосы аумақтық бөлімшесімен келісіледі.

146. Авария туындайтын объектілер мен құрылыстарда (мұнай және өнім құбырлары, қоймалары, сарқынды суларды жинақтаушылар, кәріздеу коллекторлары мен тазарту құрылыстары, кемелер мен басқа жүзу құралдары, мұнай ұңғымалары, бұрғылау платформалары, жүзу құралдарына май құю пункттері) мыналарды қамтитын апатты жою жоспарлары әзірленеді:

1) мүдделі қызметтер мен ұйымдарға хабарлау нұсқаулары;

2) ластанудан арнайы қорғалатын құрылыстар мен аумақтардың (су жинағыштар, жағажайлар, елді мекендер) тізбесі;

3) авариялық жағдайлар туындаған кездегі іс-қимыл тәртібі;

4) талап етілетін техникалық құралдар мен залалсыздандыратын реагенттердің апаттық қорының тізбесі;

5) ластайтын заттарды жинау мен жою және аумақты залалсыздандыру тәсілі;

6) су объектісінің авариялық ластануы жағдайындағы су пайдалану тәртібі.

147. Шаруашылық және басқа да қызметі ауыз сумен жабдықтау жүйесі көздерінің авариялық ластануына және (немесе) ауыз сумен жабдықтау жүйесінің бұзылуына әкеп соқтырған адамдар бақылау пунктіндегі су объектісі суы сапасының көрсеткіштері нашарлаған кезде, жергілікті бақылау органына, су қорғау қоры және қолдану саласындағы уәкілетті органның өңірлік органдарына, төтенше жағдайлар бойынша, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосы аумақтық бөлімшесіне тез арада хабарлайды және аварияны тоқтату бойынша шаралар қабылдайды.

148. Су объектісінің авариялық ластануы жағдайында шаруашылық-ауыз су құбырларының иелері халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік органның ведомствосымен келісілген іс-шаралар жоспарын әзірлейді.

149. Сумен жабдықтау объектілеріндегі өндірістік және тұрмыстық үй-жайлар су құбырымен және суды бұрумен жабдықталады. Орталықтандырылған су бұру жүйесіне қосылу мүмкіндігі болмаған кезде, жинағыш-септиктерімен, су өткізбейтін шұңқырмен жабдықталады.

150. Сумен жабдықтау объектілерінің өндірістік үй-жайларында табиғи және жасанды жарықтандыру қамтамасыз етіледі. Істен шыққан шамдар уақтылы ауыстырылады.

151. Хлораторлық механикалық іске қосылған сору желдеткіш жүйесімен жабдықталады.

152. Өндірістік және тұрмыстық үй-жайларды жинау үшін мақсатына байланысты пайдаланылатын таңбаланған жинау мүкәммалы бөлінеді және арнайы бөлінген орында сақталады.

153. Сумен жабдықтау объектісінің өндірістік үй-жайларының аумағында үш жақтан қоршалған, қатты жабыны бар контейнерлік алаң бөлінеді. Қоқыс пен қалдықтарды жинау және уақытша сақтау контейнерде жүзеге асырылады, шығаруды мамандандырылған ұйым арнайы бөлінген орында жүргізеді.

154. Сумен жабдықтау объектілеріндегі қызметкерлер құралы арнайы киіммен және қорғаныш құралымен ("Лепесток" респираторлары, қорғаныш көзілдіктері, резеңке қолғаптар) қамтамасыз етіледі.

155. Сумен жабдықтау объектілеріндегі персонал алдын ала және мерзімдік медициналық тексеруден, гигиеналық оқытудан және жұмысқа рұқсат алудан өтеді.

156. Жылумен жабдықтау жүйелерінің жаңа жылу желілері, олармен байланысты жылу желілері жылумен жабдықтау жүйелерінің түріне қарамастан,

сондай-ақ күрделі жөндеуден, авариялық-қалпына келтіру жұмыстарынан кейін кейіннен дезинфекциялай отырып, гидропневматикалық жууға жатқызылады.

Дезинфекциялау оларға қоса берілетін нұсқаулыққа сәйкес кемінде 6 сағат байланысу уақыты кезінде құрамында 75-100 мг/дм³ белсенді хлор мөлшері бар шаруашылық-ауыз суды, сондай-ақ басқа рұқсат етілген құралдарды толтыру арқылы жүзеге асырылады.

157. Құрамында қалдық хлоры бар шайынды суларды шығару елді-мекеннің кәріздеу желісіне, ол болмағанда, осы Санитариялық қағидалардың талаптарын сақтаған жағдайда жергілікті жер бедеріне немесе су қоймасына жүзеге асырылады.

158. Су құбыры және жылу желілерін жууды және дезинфекциялауды қызметтің көрсетілген түріне лицензиясы бар мамандандырылған ұйым жүргізеді, сапасын бақылауды су пайдаланушының өндірістік зертханасы жүргізеді. Халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосының аумақтық бөлімшесіне және ұйымның аумақтық бөлімшелері іріктеп бақылауды жүзеге асыру үшін жұмыс жүргізу уақыты туралы хабарланады.

159. Су сынамаларының екі рет (бірінен кейін бірі) зертханалық зерттеу нәтижелері ауыз су сапасына қойылатын белгіленген санитариялық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес келгенде жуу және дезинфекциялау аяқталды деп саналады. Сумен жабдықтау объектісін тазалау, жуу және дезинфекциялау актісі осы Санитариялық қағидаларға 6-қосымшаға сәйкес нысан бойынша ресімделеді.

160. Орталықтандырылған ыстық сумен жабдықтау жүйелері үшін суды дайындау процесінде олардың қауіпсіздігін растайтын құжаттары бар реагенттер мен конструкциялық материалдар пайдаланылады.

161. Бақылау құдықтары құрғақ болуы, тығыз жабылуы тиіс. Су тарату құбырлары жарамды жағдайда ұсталады, халыққа суды шлангілер және басқа да құралдар арқылы беруге жол берілмейді.

"Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су максаты үшін су жинау орындарына,

шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға, суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық

-
эпидемиологиялық талаптар"
санитариялық қағидаларына 1-
қосымша

Ауыз су сапасының көрсеткіштері

Ескерту. 1-қосымшаның күші жойылды - ҚР Денсаулық сақтау министрінің 24.11.2022 № ҚР ДСМ-138 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

"Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына,

шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға, суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық

-
эпидемиологиялық талаптар"
санитариялық қағидаларына 2-
қосымша

Ауыз су сапасының микробиологиялық және паразитологиялық көрсеткіштері

Ескерту. 2-қосымшаның күші жойылды - ҚР Денсаулық сақтау министрінің 24.11.2022 № ҚР ДСМ-138 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

"Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына,

шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға, суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық

-
эпидемиологиялық талаптар"
санитариялық қағидаларына 3-
қосымша

Ауыз су құрамындағы зиянды заттардың гигиеналық нормативтері

Ескерту. 3-қосымшаның күші жойылды - ҚР Денсаулық сақтау министрінің 24.11.2022 № ҚР ДСМ-138 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

"Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына,

шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға, суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық

-
эпидемиологиялық талаптар"
санитариялық қағидаларына 4-
қосымша

Су сынамаларының мөлшері мен алу жиілігі және көрсеткіштердің тізбесі

1-кесте

Су алу орындарында алынатын су сынамаларының мөлшері және алу кезеңділігі

P/c	Көрсеткіштердің түрлері	Бір жыл ішіндегі сынаманың саны, кемінде	
		Жер астындағы су көздері үшін	Жер бетіндегі су көздері үшін
1	2	3	4
1	Микробиологиялық	4 (жыл мезгілдері бойынша)	4 (жыл мезгілдері бойынша)
2	Паразитологиялық	жүргізілмейді	4 (жыл мезгілдері бойынша)
3	Органолептикалық	4 (жыл мезгілдері бойынша)	4 (жыл мезгілдері бойынша)
4	Қорытынды көрсеткіштер	4 (жыл мезгілдері бойынша)	4 (жыл мезгілдері бойынша)
5	Органикалық емес және органикалық заттар	1	2
6	Радиологиялық	1	2

2-кесте

Тарату жүйесіне түсер алдында зерттелетін ауыз су сынамаларының мөлшері мен көрсеткіштерінің тізбесі

P/c	Көрсеткіштің түрлері	Сумен жабдықтау жүйесінен сумен қамтамасыз етілген тұрғындардың саны, мың адам				
		Жер астындағы су көздері үшін			Жер бетіндегі су көздері үшін	
		20 дейін	20-100	100-ден жоғары	100-ге дейін	100-ден жоғары
1	2	3	4	5	6	7
1	микробиологиялық	50 Апта сайын	150 Аптасына үш рет	365 Күн сайын	365 Күн сайын	365 Күн сайын
2	Паразитологиялық	Жүргізілмейді	жүргізілмейді	жүргізілмейді	12 ай сайын	12 ай сайын
3	Органолептикалық	50 апта сайын	150 Аптасына үш рет	365 Күн сайын	365 Күн сайын	365 Күн сайын
4	Жинақтап қорытындыланған көрсеткіштер	4 Жыл ішінде	6 Ек айда бір рет	12 Еай сайын	12 Ай сайын	24 Айына екі рет

5	Органикалық емес және органикалық заттар	1 Жыл ішінде	1 Жыл ішінде	1 Жыл ішінде	4 Жыл ішінде	12 Ай сайын
6	Су дайындау технологиясы мен байланысты көрсеткіштер	қалдық хлор, қалдық озон – сағатына бір реттен жиі емес; басқа реагенттер ауысымда кемінде бір рет				
7	Радиологиялық	1	1	1	1	1

1) 20 мыңға дейін тұрғынды сумен қамтамасыз ететін жер асты су көздерінен алынатын су құбырындағы суды зарарсыздандыру болмағанда, микробиологиялық және органолептикалық көрсеткіштер бойынша зерттеу үшін сынамаларды алу айына бір реттен жиі емес жүргізілуі тиіс;

2) су тасқыны және төтенше жағдайлар кезінде мемлекеттік санитариялық-эпидемиологиялық қадағалау басқармасымен келісім бойынша ауыз судың сапасына бақылаудың күшейтілген режимі орнатылады.

3-кесте

Микробиологиялық және органолептикалық зерттеу жүргізу үшін алынатын су құбырының тарату желісіндегі сынамалар саны

Р/с	Қызмет көрсетілетін тұрғындар саны, мың адам	Айына алынатын сынамалардың саны
1	2	3
1	10 дейін	2
2	10-20	10
3	20-50	30
4	50-100	100
5	100 астам	Әрбір 5 мың адамға 100 + 1 сынама

3) сынамалардың санына тарату желісінде жөндеуден немесе өзге де техникалық жұмыстардан кейінгі міндетті бақылау сынамалары кірмейді.

"Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына,

шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға, суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық

1-кесте

Сумен қамтамасыз ету жүйесінде қолданылатын материалдардан жасалған су сорғыштарында бақыланатын көрсеткіштер тізімі

Полимерлік материалдың аталуы	Бақыланатын көрсеткіштер
1	2
1. Полимерлік материалдар	
1.1. Полиэтилен (ПЭВД, ПЭНД), полипропилен, этилен қосылған пропилен сополимерлері, полибутилен, полиизобутилен, полиолефин негізіндегі біріктірілген материалдар	Формальдегид
	Метил спирті
	Бутил спирті
	Изобутил спирті
	Ацетальдегид
	Этилацетат
1.2. Полистирольдық пластикалар	
1.2.1. Полистирол (блоктық, суспензиялық, соққыға төзімді)	Стирол
	метил спирті
	Формальдегид
1.2.2. Акрилонитрилмен стирол сополимері	Стирол
	Акрилонитрил
	Формальдегид
1.2.3. Метилметакрилатпен стирол сополимері	Стирол
	Метилметакрилат
	метил спирті
	Формальдегид
1.2.4. Метилметакрилат және акрилонитрилмен стирол сополимері	Стирол
	Метилметакрилат
	Акрилонитрил
	метил спирті
	Формальдегид
1.2.5. б-метилстиролмен стирол сополимері	Стирол
	б-метилстирол
	Дибутилфталат
1.2.6. Бутадиенмен стирол сополимері	Стирол
	метил спирті
	Бутил спирті
	Ацетальдегид
	Стирол
	Метил спирті

1.2.7. Көпіртілген полистиролдар	Формальдегид
	Бензол
	Толуол
1.3. Поливинилхлоридтық пластикалар	
1.3.1. Қатты ПВХ	Хлорлық винил
	Ацетальдегид
	метил спирті
	Бутил спирті
	Мырыш
1.3.2. Пластифицирленген ПВХ, қатты ПВХ көрсетілген көрсеткіштерге қоса анықтау қажет	Диоктилфталат
	Дибутилфталат
1.4. Винилацетат және оның туындыларының негізіндегі полимерлер: поливинилацетат, поливинилдік спирт, дибутилмалеинатпен винилацетаттың сополимерлік дисперсиясы	Формальдегид
	Ацетальдегид
1.5. Полиакрилаттар	Акрилонитрил
	Метилакрилат
	Метилметакрилат
	Бутилакрилат
1.6. полиорганосилоксандар (силикондар)	Формальдегид
	Ацетальдегид
	Фенол
	Метил спирті
1.7. Полиамидтар	
1.7.1. Полиамид 6 (поликапроамид, капрон)	Е-капролактам
	Фенол
	Бензол
1.7.2. полиамид 66 (полигексаметиленадипамид, нейлон)	Гексаметилендиамин
	метил спирті
	Бензол
1.7.3. Полиамид 610 (полигексаметиленсебацинамид)	Гексаметилендиамин
	метил спирті
	Бензол
1.8. Полиуретандар	Этиленгликоль
	Формальдегид
	Ацетальдегид
	Метил спирті
1.9. Полиэфирлар	
1.9.1. полиэтиленоксид	Формальдегид
	Ацетальдегид
	Метилацетат
	Ацетон

1.9.2. полипропиленоксид	Формальдегид
	Ацетальдегид
1.9.3. политетраметилоксид	Пропил спирті
	Формальдегид
	Ацетальдегид
1.9.4. полифенилоксид	Фенол
	Формальдегид
	Метил спирті
1.9.5. терефталдық қышқыл негізіндегі полиэтилентетрафталат және сополимерлер	ацетальдегид
	Этиленгликоль
	Диметилтерефталат
	Формальдегид
	Метил спирті
1.9.6. поликарбонат	Фенол
	метиленхлорид (дихлорметан)
1.9.7. полисульфон	Бензол
	Фенол
1.9.8. полифениленсульфид	Фенол
	ацетальдегид
	Метил спирті
	Бор
1.9.9. біріктіргіш ретінде қолданған кезде:	
фенолформальдегидтік ным ретінде	Фенол
	Формальдегид
Кремнийорганикалық ным ретінде	Формальдегид
	метил спирті
	Бутил спирті
	Фенол
Эпоксидтық ным ретінде	Эпихлоргидрин
	Фенол
	Формальдегид
1.10. Фторопластар: фторопласт-3, фторопласт-4, тефлон	фтор-ион (жалпыланған)
	Формальдегид
	Дибутилфталат
1.11. Фенолоальдегидтік ным негізіндегі пластмасса (фенопластар)	Формальдегид
	ацетальдегид
	Фенол
1.12. Полиформальдегид	Формальдегид
	ацетальдегид
1.13. Аминопластар (карбамидо- және меламиноформальдегидтық қыспақталған массалар)	Формальдегид
	Эпихлоргидрин

1.14. Эпоксидтық ным негізіндегі полимерлік материалдар	Фенол
	Дифенилолпропан
	Формальдегид
1.15. Иономерлік нымдар, атап айтқанда серлин	Формальдегид
	ацетальдегид
	Метил спирті
	Цинк
2. Целлюлоза	Этилацетат
	Формальдегид
	Бензол
	Ацетон
3. Фильтрдік картон	Этилацетат
	Ацетальдегид
	метил спирті
	Формальдегид
	Қорғасын
	Мырыш
	Күшәла
	хром (Cr ³⁺)
	хром (Cr ⁶⁺)
	Кадмий
	Мырыш
диатомит қосылған (қосымша)	Алюминий
	Кремний
	Темір
	Марганец
4. Керамикалық бұйымдар	Бор
	Мырыш
	Алюминий
	Кадмий
	Марганец
	хром (Cr ³⁺)
	хром (Cr ⁶⁺)
	Кобальт
	Мыс
	Хром
Қорғасын	
5. Фильтрлік органикалық емес материалдар	
	Кремний
	Алюминий
	Темір

5.1. Кизельгурлар	Кадмий
	Қорғасын
	Мырыш
	Мыс
6. Металлдар, құймалар	
6.1. Шойын	Темір
	хром (Cr ³⁺)
	хром (Cr ⁶⁺)
	Никель
	Мыс
	Кадмий
	Қорғасын
	Мырыш
	Марганец
	Алюминий
	6.2. Болат
Марганец	
хром (Cr ³⁺)	
хром (Cr ⁶⁺)	
Никель	
Мыс	
Кремний	
Кадмий	
Қорғасын	
Мырыш	
Алюминий	
молибден (молибдендік болатқа)	
титан (титандық болатқа)	
ванадий (титандық болатқа)	
вольфрам (вольфрамдық болатқа)	
Ниобий (ниобилық болатқа)	
6.3. Мыс	Мыс
	Күшәла
	Темір
	Никель
	Қорғасын
	Сурьма
	Кадмий
	Мырыш
Мыс	
Мырыш	

6.4. Латунь	Темір
	Қорғасын
	Алюминий
	Марганец
	Никель
	Кремний
	Кадмий
	Олово
6.5. Қолалар	Мыс
	Мырыш
	Никель
	Қорғасын
	Алюминий
	Темір
	Марганец
	Кадмий
6.6. Никельдік құймалар	Қалайы
	Никель
	Кремний
	Марганец
	Алюминий
	хром (Cr ³⁺)
	хром (Cr ⁶⁺)
	Мыс
	Темір
	Кадмий
Қорғасын	
6.7. Мырыш және оның құймалары	Мырыш
	Қорғасын
	Темір
	Кадмий
	Мыс
	Марганец
6.8. Техникалық титан	Титан
	Темір
	Кремний
	Мырыш
	Қорғасын
	Кадмий
	Мыс

6.9. Титан құймалары	Титан
	Алюминий
	Мырыш
	Қорғасын
	Кадмий
	Мыс

2-кесте

Ыстық сумен жабдықтаудың ашық жүйесінде қолданылатын реагенттерге қойылатын санитарлық-эпидемиологиялық талаптар

Өнімнің химиялық класы (реагенттің)	Бақыланатын көрсеткіштер тізімі
1	2
1. Алкиламинофосфондық қышқыл негізіндегі реагенттер	Иіс
	Дәмі
	Түстілігі
	Лайлылығы
	Сутектік көрсеткіш
	Перманганаттық тотығу
	Алюминий
	Темір
	Кадмий
	Кобальт
	Мыс
	Никель
	Сынап
	Қорғасын
	Формальдегид
Жалпы хром	
Мырыш	
2. Оксизтилидендифосфондық қышқыл негізіндегі реагенттер (ОЭДФҚ)	Иіс
	Дәмі
	Түстілігі
	Лайлылығы
	Сутектік көрсеткіш
	Перманганаттық тотығу
	Алюминий
	Темір
	Кадмий
	Кобальт
	Марганец

Мыс
Никель
Сынап
Қорғасын
Жалпы хром
Мырыш

3-кесте

**Су тазартуға және су дайындауға пайдаланылатын синтетикалық
полиэлектролиттерге қойылатын санитарлық-эпидемиологиялық талаптар (флокулянттар, альгицидтар)**

Өнімнің химиялық классы (реагентің)	Бақыланатын көрсеткіштер тізімі	Өнімдегі норма, мг/кг
1	2	3
1. Полиакриламидтар (ПАА)	Иіс	-
	Дәмі	-
	Түстілігі	-
	Лайлылығы	-
	Сутектік көрсеткіш	-
	Перманганаттық тотығу	-
	Акриламид	<250
	Акрилдік қышқыл	9500
2. Полиаминдар (полиЭПИ-ДМА)	Иіс, балл	-
	Дәмі	-
	Түстілігі	-
	Лайлылығы	-
	Сутектік көрсеткіш	-
	Перманганаттық тотығу	-
	Эпихлоргидрин	20
	Диметиламин	2000
1,3-дихлор-2-пропанол	1000	
3. ПолиДАДМАХ	Иіс	-
	Дәмі	-
	Түстілігі	-
	Лайлылығы	-
	Сутектік көрсеткіш	-
	Перманганаттық тотығу	-
	Д А Д М А Х (диаллилдиметиламмондық хлорид)	<0,5%
	Иіс	-

4. Алкил C ₁₀₋₁₆ бензилдиметилами нийхлорид	Дәмі	-
	Түстілігі	-
	Лайлылығы	-
	Сутектік көрсеткіш	-
	Перманганаттық тотығу	-
5. Алкил C ₁₇₋₂₀ бензилдиметилами нийхлорид	Иіс	-
	Дәмі	-
	Түстілігі	-
	Лайлылығы	-
	Сутектік көрсеткіш	-
	Перманганаттық тотығу	-
6. α - -Алкил C ₁₈₋₂₀ ω - оксиметиленди(оксиэтан-1,2- д и л) диэтилментанаминийбензолсульфа т	Иіс	-
	Дәмі	-
	Түстілігі	-
	Лайлылығы	-
	Сутектік көрсеткіш	-
	Перманганаттық тотығу	-
	Бензилхлорид	-

4-кесте

Су тазартуға және су дайындауға пайдаланылатын реагенттерге қойылатын санитарлық-эпидемиологиялық талаптар

Өнімнің химиялық классы (реагенттің)	Бақыланатын көрсеткіштер тізімі
1	2
1. Алюминий негізіндегі реагенттер	Иіс
	Дәмі
	Түстілігі
	Лайлылығы
	Сутектік көрсеткіш
	Перманганаттық тотығу
	Алюминий
	Бор
	Темір
	Кадмий
	Кобальт
	Литий
	Магний
Марганец	

	Мыс
	Молибден
	Күшәла
	Никель
	Сынап
	Қорғасын
	Жалпы хром
	Мырыш
2. Аммиак негізіндегі реагенттер	Иіс
	Дәмі
	Түстілігі
	Лайлылығы
	Сутектік көрсеткіш
	Перманганаттық тотығу
	Аммиак
	Алюминий
	Бор
	Темір
	Кадмий
	Литий
	Мыс
	Күшәла
	Никель
	Сынап
	Қорғасын
	Жалпы хром
	Мырыш
3. Темір хлоридінің негізіндегі реагенттер	Иіс
	Дәмі
	Түстілігі
	Лайлылығы
	Сутектік көрсеткіш
	Перманганаттық тотығу
	Алюминий
	Бор
	Темір
	Кадмий
	Литий
	Марганец
	Мыс
	Күшәла
	Никель

	Сынап
	Қорғасын
	Жалпы хром
	Мырыш
4. Күкірт қышқылы негізіндегі реагенттер	Иіс
	Дәмі
	Түстілігі
	Лайлылығы
	Сутектік көрсеткіш
	Перманганаттық тотығу
	Сульфат ион
	Алюминий
	Бор
	Темір
	Кадмий
	Литий
	Марганец
	Мыс
	Никель
	Сынап
	Қорғасын
	Жалпы хром
	Мырыш

5-кесте

Зерттелген материалдардан, реагенттерден, жабдықтардан алынған су тазартуға және су дайындауға қолданылатын су сорғыштардың органолептикалық және физикалық-химиялық көрсеткіштердің гигиеналық нормативтері

Р/с	Көрсеткіштер аталуы	Гигиеналық нормативтің мөлшері
1	2	3
1.	Органолептикалық:	
1.1.	Иіс	2 баллдан көп емес
1.2.	Түстілігі	20 градустан көп емес
1.3.	Лайлылығы	Формазин бойынша лайлылықтың 2,6 бірлігінен немесе коалин бойынша лайлылықтың 1,5 мг/л бірлігінен көп емес
1.4.	Тұнбаның болуы	Жоқтығы
		Тұрақты үлкен көпіршікті көпіршіктің жоқ болуы, Цилиндр

1.5.	Көпірік шығару	қабырғаларындағы кішкентай көпіршіктік көпірліктің биіктігі – 1 мм жоғары емес
2.	Физикалық-химиялық:	
2.1.	Сутектік көрсеткіш (рН)	6 – 9 шамасында
2.2.	Перманганаттық тотығудың мөлшері	5,0 мг/л көп емес

6-кесте

Судағы химиялық заттардың құрамының гигиеналық нормативтері (Зиянды химиялық заттардың шаруашылық-ауыз сумен қамтамасыз етуде қолданылатын материалдар мен реагенттерден көшіп-қонуын бақылау үшін)

Р/с	Заттың аталуы	Нормативтер (рұқсат етілген шекті шоғырланушылық (РШШ)), мг/л көп емес	Зияндықтың көрсеткіші	Қауіптілік класы
1	2	3	4	5
I. Жалпыланған көрсеткіштер				
1.	Ж а л п ы минерализация (күрғақ қалдық)	1000		
2.	Жалпы кермектік	7,0 (мг-экв./л)		
3.	Мұнай өнімдері, жалпылама	0,1		
4.	Үстіртін-белсенді заттар (ҮБЗ), анионбелсенді	0,5		
II. Органикалық емес заттар				
1. Элементтер, катиондар				
5.	Алюминий (Al^{3+})	0,5	с.-т.	2
6.	Аммиак (азот бойынша)	2,0	с.-т.	3
7.	Барий (Ba^{2+})	0,7	с.-т.	2
8.	Бериллий (Be^{2+})	0,0002	с.-т.	1
9.	Бор (В, жалпылама)	0,5	с.-т.	2
10.	Ванадий	0,1	с.-т.	3
11.	Висмут	0,1	с.-т.	2
12.	Вольфрам	0,05	с.-т.	2
13.	Темір (Fe, жалпы)	0,3	орг.	3
14.	Кадмий (Cd, жалпы)	0,001	с.-т.	2
15.	Кобальт	0,1	с.-т.	2
16.	Кремний	10,0	с.-т.	2

17.	Литий	0,03	с.-т.	2
18.	Марганец (Mn, жалпы)	0,1	орг.	3
19.	Мыс (Cu, жалпы)	1,0	орг.	3
20.	Молибден (Mo, жалпы)	0,25	с.-т.	2
21.	Күшәла (As, жалпы)	0,05	с.-т.	2
22.	Натрий	200,0	с.-т.	2
23.	Никель (Ni, жалпы)	0,1	с.-т.	3
24.	Ниобий (Nb)	0,01	с.-т.	2
25.	Сынап (Hg, жалпы)	0,0005	с.-т.	1
26.	Қорғасын (Pb, жалпы)	0,03	с.-т.	2
27.	Селен (Se, жалпы)	0,01	с.-т.	2
28.	Күміс	0,05	с.-т.	2
29.	Стронций (Sr ²⁺)	7,0	с.-т.	2
30.	Сүрме	0,05	с.-т.	2
31.	Таллий	0,0001	с.-т.	1
32.	Титан	0,1	жалп.	3
33.	Элементарлық фосфор	0,0001	с.-т.	1
34.	Хром (Cr ⁶⁺)	0,05	с.-т.	3
35.	Хром (Cr ³⁺)	0,5	с.-т.	3
36.	Мырыш (Zn ²⁺)	5,0	орг.	3
2. Аниондар				
37.	Бромид – ион	0,2	с.-т.	2
38.	Гексанитрокобальти ат-ион	1,0	с.-т.	2
39.	Гидросульфид – ион	3,0	с.-т.	2
40.	Нитраттар (по NO ₃ ⁻)	45	с.-т.	3
41.	Нитрит – ион	3,0	орг.	2
42.	Сутегі қышқылы (сутегі пероксид)	0,1	с.-т.	2
43.	Персульфат – ион	0,5	с.-т.	2
44.	Перхлорат – ион	5,0	с.-т.	2
45.	Полифосфаттар (по PO ₄ ³⁻)	3,5	орг.	3
46.	Күкіртеутегі (сутегі сульфид)	0,003	орг. иіс	4
47.	Сульфаттар (SO ₄ ²⁻)	500	орг.	4
48.	Хлорат – ион	20,0	орг. дәмі.	3
49.	Роданид – ион	0,1	с.-т.	2

50.	Ферроцианид – ион	1,25	с.-т.	2
51.	Фторидтер (F ⁻)	1,5	с.-т.	2
52.	Хлоридтер (Cl ⁻)	350	орг.	4
53.	Хлорит – ион	0,2	с.-т.	3
54.	Цианидтер (CN ⁻)	5,0	орг.	3
II. Органикалык заттар				
55.	Акриламид (пропенамид, акрилдік қышқыл, амид)	0,0001	с.-т.	1
56.	Акрилдік қышқыл	0,5	с.-т.	2
57.	Акрилонитрил	2,0	с.-т.	2
58.	Ацетальдегид	0,2	орг. иіс.	4
59.	Ацетон (пропан-2-он)	2,2	жалп.	3
60.	Ацетофенон	0,1	с.-т.	3
61.	Бензальдегид	0,003	орг. иіс.	4
62.	Бенз(а)пирен	0,00001	с.-т.	1
63.	Бензилхлорид	0,001	с.-т.	2
64.	Бензол	0,01	с.-т.	2
65.	Бутадиен (дивинил)	0,05	орг. зап.	4
66.	Бутилакрилат (бутилдік эфир акрилдік қышқыл)	0,01	орг. дәмі.	4
67.	Бутилацетат	0,1	жалп.	4
68.	Винилацетат	0,2	с.-т.	2
69.	Хлорлық винил (винилхлорид, хлорэтилен)	0,005	с.-т.	1
70.	Гексаметилендиамин (1,6-диаминогексан)	0,01	с.-т.	2
71.	Гидрохинон (1,4-диоксибензол)	0,2	орг. боял.	4
72.	Диаллилдиметиламоний хлорид (ДАДМАХ)	0,1	с.-т.	3
73.	Дибутилфталат	0,2	жалп.	3
74.	Диметиламин	0,1	с.-т.	2
75.	Диметилтерефталат	1,5	орг. иіс.	4
76.	Диметилфталат	0,3	с.-т.	3
77.	Диоктилфталат	1,6	с.-т.	3
78.	Дихлорбензол	0,002	орг. иіс.	3

79.	Дихлорметан метилхлорид, хлорлық метилен)	(0,02	орг. иіс.	3
80.	1,3-дихлор-2-пропанол	1,0	орг. иіс.	3
81.	Дифенилолпропан (4,4'-изопропилиденди фенол)	0,01	орг. дәмі.	4
82.	Дициклопентадиен	0,015	орг. иіс.	4
83.	Ди(2-этилгексил)фталат	0,008	с.-т.	1
84.	Диэтилентриамин	0,2	орг. иіс.	4
85.	Диэтилфталат	3,0	с.-т.	3
86.	Изопрен	0,005	орг. иіс.	4
87.	Изопропилбензол (кумол)	0,1	орг. зап.	3
88.	Е-капролактам	1,0	жалп.	4
89.	Каптакс (2-меркаптобензтиазол)	5,0	орг. иіс.	4
90.	Ксилол диметилбензол)	(0,05	орг. зап.	3
91.	Метилакрилат (акрилдық қышқылдың метилдік эфирі)	0,02	орг. иіс.	4
92.	Метилацетат	0,1	с.-т	3
93.	Метилметакрилат (метакрилдық қышқылдың метилдық эфирі)	0,01	с.-т	2
94.	б-метилстирол ((1-метилвинил) бензол)	0,1	орг. дәмі.	3
95.	Бутилдық спирт (бутан-1-ол, пропилкарбинол)	0,1	с.-т.	2
96.	Изобутилдық спирт	0,15	с.-т.	2
97.	Изопропилдық спирт	0,25	орг. иіс.	4
98.	Метилдік спирт (метанол)	3,0	с.-т.	2
99.	Пропилдық спирт	0,25	орг. дәмі.	4
100.	Стирол винилбензол)	(0,02	орг. иіс.	3

101.	Тиурам Д (тетраметилтиурамдисульфид)	1,0	с.-т.	2
102.	Толуол метилбензол)	0,5	орг. иіс.	4
103.	Триметиламин	0,05	орг. иіс.	4
104.	Триэаноламин	1,0	орг. дәмі.	4
105.	Фенол (гидроксибензол)	0,001	орг. иіс.	4
106.	Формальдегид (метаналь)	0,05	с.-т.	2
107.	Хлорбензол	0,02	с.-т.	3
108.	Эпихлоргидрин (1-хлор-2,3-эпоксипропан)	0,0001	с.-т.	1
109.	Этилацетат	0,2	с.-т.	2
110.	Этилбензол	0,002	орг. иіс.	4
111.	Этилендиамин (1,2-диаминоэтан)	0,2	орг. иіс.	4
112.	Этиленгликоль (этан-1,2-диол)	1,0	с.-т.	3

"Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына,

шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға, суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық

-
эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларына 6-қосымша

Нысан

Сумен жабдықтау объектісін тазалау, жуу және дезинфекциялау актісі

Елдімекен _____ 20_ж. "___" _____

Комиссия өкілдері: _____

және мемлекеттік санитариялық-эпидемиологиялық қызмет органының өкілі

_____
(қала, аудан)

_____
(лауазымы, Т.А.Ә.)

Р/с	көрсеткіш	бақылау әдісі	ең төмен	ең жоғары	орт.	ш	ең төмен	ең жоғары	орт.	ш	ең төмен	ең жоғары	орт	ш
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

"Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына,

шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға, суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық

эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларына 8-қосымша

Жерасты суларының СҚА екінші белдеуінің шекараларын есептеу үшін микробтық ластанудың жылжу уақыты

Р/с	Гидрогеологиялық шарттар	Т _м (тәулігіне)	
		I және II климаттық аудандар шегінде	III және IV климаттық аудандар шегінде
1	2	3	4
1	1. Жеткілікті қорғалмаған жерасты сулары (жерасты сулары, сондай-ақ ашық су қоймасымен тікелей гидравликалық байланысы бар тегеурінді және тегеурінсіз қат-қабат аралық сулар)	400 метр (бұдан әрі - м)	400 м
2	2. Қорғалған жерасты сулары (ашық су қоймасымен тікелей гидравликалық байланысы жоқ тегеурінді және тегеурінсіз қат-қабат аралық сулар)	200 м	100 м

"Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына,

шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға, суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық

Шаруашылық-ауыз су және мәдени-тұрмыстық су пайдалану пункттеріндегі су объектілерінің құрамы мен қасиеттеріне қойылатын гигиеналық талаптар

P/c	Су объектісі суының құрамы мен қасиеттерінің көрсеткіштері	Су пайдалану санаттары	
		Орталықтандырылған және орталықтандырылмаған шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау (I санат)	Халық демалатын жердегі және елдімекен аумағында орналасқан су қоймалары үшін (II санат)
1	2	3	
1	Өлшенген заттар (судағы өлшенген антропогендік заттардың ағынды суларды тазалау кезінде пайда болатын гидроксид металлдың қауызының, асбест бөлшектерінің, әйнек талшықтарының, базальттың және басқалардың құрамы 111 және 137-тармақтарына сәйкес регламенттеледі.	Өлшенген заттардың құрамы: бір текше метрге 0,25 миллиграмнан аспауы (бұдан әрі - 30 мг/дм ³) 0,75 мг/дм ³ . Су қоймалары үшін табиғи минералдық құрамы 30 мг/дм ³ астам болғанда өлшенген заттардың құрамы суда 5,0 % шегінде артуына жол беріледі. Ағынды су қоймалар үшін секундына 0,4 миллиметрден (бұдан әрі мм/сек) астам және су сақтау қоймалар үшін 0,2 мм/сек астам жылдамдықпен түсу кезінде жіберуге тыйым салынады.	
2	Жүзбелі қоспалар (заттар)	Су қоймасының бетінде жүзбелі пленкалар, минералдың майлардың дақтары анықталмауы және басқа қоспалар жиналмауы тиіс.	
3	Иісі	Суда тікелей немесе кейіннен тікелей хлорлау кезінде немесе өңдеудің басқа да тәсілдері кезінде анықталатын 1 баллдан астам қарқындылықпен оның өзіндік емес иісі болмауы тиіс.	
4	Түсі	20 сантиметр (бұдан әрі – см) қатарында 10 см болмауы тиіс	
5	Температура	Судың жазғы температурасы ағынды суды жіберу нәтижесінде соңғы 10 жылдағы ең ыстық мезгілдегі орта айлық температурамен салыстырғанда 3 С аспауы тиіс.	
6	Сутегі көрсеткіші (pH)	6,5-8,5 шегінен аспауы тиіс	
7	Минералдық құрамы	Құрғақ қалдығы 1000 мг/дм ³ аспауы тиіс, оның ішінде: хлоридтер - 350 мг/дм ³ , сульфаттар - 500 мг/дм ³ .	
8	Ерітілген оттегі	Жылдың әртүрлі мезгілінде бір күннің сағат 12 дейін алынған сынамада 4 мг/дм ³ кем болмауы тиіс.	
9	БПК толық	2 ⁰ С кезінде мынадан аспауы тиіс: 3,0 мгО ₂ /дм ³ 6,0 мгО ₂ /дм ³ , рекреация аймағында – 4,0	

10	ХКТ	Мынадан аспауы тиіс: 15 мгО ₂ /дм ³ 30 мгО ₂ /дм ³
11	Аурулардың қоздырғыштары	Судың құрамында ауру қоздырғыштар болмауы тиіс .
12	Лактозиялық оң ішек таяқшалары	Жерүсті су көзінің класына байланысты 0-50000 в дм ³ аспауы тиіс (орталықтанбаған шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау көздеріне қолданылмайды) елдімекен жайда 5000 дм ³ асырмай, қайық-желкен спорт орындары үшін 10000 дм ³ , шомылу орындары үшін 1000 дм ³ .
13	Коли-фагтар (бляшка-құраушы бірліктерінде)	100 в дм ³ аспауы тиіс орталықтанбаған шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау көздеріне қолданылмайды 100 в дм ³ аспауы тиіс
14	Гельминттердің өмір сүруге қабілетті жұмыртқалары, (аскарида, власоглав, токсокар, фасциол), тениид онкосфералары және патогенді ішек қарапайымдыларының өмір сүруге қабілетті цисталары	1 текше дециметрде болмауы тиіс
15	Химиялық заттар	РШШ-дан және РШД-ден артатын шоғырлануда болмауы тиіс.

"Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына,

шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға, суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық

эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларына 10-қосымша

Шаруашылық-ауыз сумен жабдықтау су объектілерінің және суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарының суындағы зиянды заттардың рұқсат етілген шекті шоғырлануы

Ескерту. 10-қосымшаның күші жойылды - ҚР Денсаулық сақтау министрінің 24.11.2022 № ҚР ДСМ-138 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

"Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына,

шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға,

суды мәдени-тұрмыстық пайдалану
орындарына және су объектілерінің
қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық

-
эпидемиологиялық талаптар"
санитариялық қағидаларына 11-
қосымша

1- кесте

Өзендердің белдеулері мен магистральды арықтардың су қорғау өлшемдері

P/c	Өзеннің, магистральды арықтың ұзындығы, километрмен (бұдан әрі – км)	Өзеннің, магистральды арықтың жағалаулық су қорғау белдеуінің ені, метрмен (бұдан әрі – м)
1	2	3
1	50 дейін	20
2	50-100	50
3	100-200	100

Ескертпе:

1. Ірі өзендерде (ұзындығы 200 км-ден астам) жағалаулық су қорғау жолақтары бекітілген жобаларға сәйкес жеке белгіленеді.

2. Өзен бойында жағалаулық су қорғау белдеуі әр жағалаудан ені кемінде 10 м болуы тиіс.

3. Таулы алқап шегінде орналасқан өзендерде (еннің мөлшері 100 м. дейін) жағалаулық су қорғау белдеулері 1-кестеге сәйкес белгіленеді.

2-кесте

Су сақтау қоймалары жағалаулықсу қорғау белдеуінің ең аз ені

P/c	Су объектілерінің жағалауына іргелес пайдаланылатын жерлердің түрлері	Бөктерлердің тік еңістігіндегі су қорғау белдеулерін ең аз ені (м)		
		Жағалаудан еңіс (нөлдік еңіс)	Жағалауға еңіс	
			3 градусқа дейін	3 градустан асатын
1	2	3	4	5
1	Егістік	35	55	100
2	Шабындық, пішен	35	50	75
3	Орман, бұта	35	35	55
4	Басқалар	35	35	100

Ескертпе:

Су қорғау белдеулердің көрсетілген көлемі он жылдық кезеңде жағалаулардың қайта өңделуінің болжамының еніне арттырылады.

Су қорғау белдеулерінің ең аз ені өзен аңғарларының пішіні мен түрін, іргелес бөктердің құлдығын, жағалауды қайта өңдеу болжамын және пайдаланылатын ауыл шаруашылығы жерінің құрамын есепке ала отырып белгіленеді және барлық су объектілері үшін 2-кестеге сәйкес көлемде қабылданады.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК